

**В.О. НОВАК  
Т.Л. МОСТЕНСЬКА  
Г.С. ГУРІНА  
О.В. ІЛЬЄНКО**

# **ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА**

**Підручник**

**ВИДАВНИЦТВО "КОНДОР"**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**В.О. НОВАК**  
**Т.Л. МОСТЕНЬКА**  
**Г.С. ГУРІНА**  
**О.В. ІЛЬЄНКО**

# **ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА**

*Затверджено*  
*Міністерством освіти і науки України*  
*як підручник*  
*для студентів вищих навчальних закладів*

**Київ 2012**

**УДК 339.944 (075.8)**  
**ББК У298.2 я7**  
**Н 781**

*Гриф надано*  
*Міністерством освіти і науки,*  
*молоді та спорту України*  
*( лист за №1.4/18-Г-2092 від 28.11.2012 р.)*

**Рецензенти:**

*Саблук П.Т. – доктор економічних наук, професор, академік НААН України*  
*Сич Є.М. – доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України;*  
*Сологуб О.П. – доктор економічних наук, професор*

**В.О. НОВАК, Т.Л. МОСТЕНСЬКА, Г.С. ГУРІНА, О.В. ІЛЬЄНКО**  
**Н 781 Зовнішньоекономічна діяльність:** Підручник - К.: Кондор, 2012, 552 с.

**ISBN 978-966-96076-9-0**

Метою підручника є узагальнення матеріалів щодо впровадження модульно-рейтингових технологій в навчальний процес при вивченні нормативної професійно-орієнтованої навчальної дисципліни "Зовнішньоекономічна діяльність підприємства".

Підручник детально знайомить читача з основними принципами регулювання зовнішньоекономічної діяльності, сучасною митною політикою України, особливостями здійснення експортно-імпортних операцій, організацією діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на міжнародних товарних ринках, особливостями страхування ризиків при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності тощо.

Дане видання містить усі необхідні матеріали не тільки для засвоєння лекційних та практичних занять, а й для організації самостійної роботи студентів з використанням активних методів навчання.

Підручник запропоновано для використання студентами та викладами вищих навчальних закладів, а також для широкого кола фахівців, підприємців, керівників організацій та фірм, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність.

**УДК 339.944 (075.8)**  
**ББК У298.2 я7**

**В.О. НОВАК**  
**Т.Л. МОСТЕНСЬКА**  
**Г.С. ГУРІНА**  
**О.В. ІЛЬЄНКО**

**ISBN 978-966-96076-9-0**

**Кондор, 2012**

## ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	7
МОДУЛЬ 1 .....	11
ОСНОВНІ ЗАХОДИ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	12
1.1. Сучасні теорії і світова практика управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств.....	14
Питання для самоперевірки .....	17
1.2. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств.....	17
Питання для самоперевірки .....	19
1.3. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств.....	19
Питання для самоперевірки .....	52
Матеріали практичних занять.....	52
Питання для самостійного опрацювання .....	52
Тести .....	53
2.1. Сучасне митне регулювання в Україні.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки: .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
2.2. Особливості застосування засобів тарифного регулювання. ....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
2.3. Визначення митної вартості товарів, що перетинають державний кордон.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
2.4. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічних операцій. Методи кількісних обмежень.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
2.5. Механізм реалізації квот та ліцензій під час експорту та імпорту товарів.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки знань даного розділу.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Матеріали практичних занять.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самостійної роботи .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Завдання для самостійного опрацювання .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійне завдання № 1.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійне завдання № 2.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійне завдання № 3.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Тести .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
3.1. Зустрічна торгівля та її види. Поняття та форми товарообмінних операцій ....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
3.1.1. Бартерні операції.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
3.1.2. Торговельні компенсаційні операції.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
3.1.3. Промислові компенсаційні операції .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>

Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
3.2. Послуги посередників у міжнародній торгівлі .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
3.3. Міжнародні товарні біржі, аукціони, ярмарки та виставки.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання практичних занять.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самостійної роботи .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Завдання для самостійного опрацювання .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійне завдання № 1.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійне завдання № 2.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійне завдання № 3.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійне завдання № 4.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійне завдання № 5.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійне завдання № 6.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійне завдання № 7.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Тести .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
4. МІЖНАРОДНІ ТОРГОВЕЛЬНІ УГОДИ І КОНТРАКТИ.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
4.1. Організація підготовки, укладання та виконання зовнішньоторговельних угод і контрактів.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
4.2. Особливості оформлення зовнішньоторгового контракту .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
4.3. Міжнародний контракт купівлі – продажу товарів.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
4.4. Особливості ділових переговорів в процесі здійснення ЗЕД ..	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
4.5. Стратегія ділових переговорів та методи їх проведення, з урахуванням національних особливостей ділових партнерів .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання практичних занять.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самостійного опрацювання .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Тести .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
МОДУЛЬ 2 .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ: ОРГАНІЗАЦІЯ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, РИЗИКИ .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
5. ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
5.1. Суть та види зовнішньоекономічних операцій ...	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
5.2. Експортно-імпорتنі операції та порядок їх укладання.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>

Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
5.3. Реекспортні та реімпортні операції .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання практичних занять.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самостійного опрацювання .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Завдання для самостійного опрацювання .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійне завдання № 1.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійне завдання № 2.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Тести.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
7. ЦІНОВА ПОЛІТИКА ТА МЕХАНІЗМ РОЗРАХУНКІВ НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
7.1. Ціна міжнародного контракту .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
7.2. Умови платежів та розрахунків за експортно-імпортними операціями.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
<b>Закладка не определена.</b>	
Питання для самоперевірки: .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання практичних занять.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самостійної роботи .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Завдання для самостійного опрацювання .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійне завдання № 1.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійна робота № 2 .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійна робота № 3 .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійна робота № 4 .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійне завдання № 5.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Тести.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
8. ТРАНСПОРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
8.1. Міжнародні транспортні операції.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
8.2. Організація міжнародних перевезень основними видами транспорту .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
<b>Закладка не определена.</b>	
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самостійної роботи .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Завдання для самостійного опрацювання .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Самостійне завдання № 1.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Тести.....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
9. СТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
9.1. Види ризиків при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності та способи їх страхування .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
9.2. Основні ризики, що виникають при митному оформленні товарів .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
<b>Закладка не определена.</b>	
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
9.3. Шляхи мінімізації ризиків .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
Питання для самоперевірки .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>

Питання практичних занять..... **Ошибка! Закладка не определена.**  
Питання для самостійного опрацювання ..... **Ошибка! Закладка не определена.**  
Тести ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

## ПЕРЕДМОВА

Розвиток ринкових відносин в Україні, який супроводжується зростанням відкритості економіки країни, становленням потужного недержавного сектору, товарним наповненням внутрішніх ринків, неминуче веде до активізації зовнішньоекономічних відносин суб'єктів підприємницької діяльності України з іноземними партнерами. Зовнішньоекономічна діяльність України в своєму еволюційному розвитку пройшла декілька етапів, які, використовуючи термінологію економічної науки, можна охарактеризувати як: протекціонізм, лібералізація, транснаціоналізація, інтеграція.

Політика протекціонізму притаманна ранньому етапу розвитку зовнішньоекономічних відносин України. З середини 90-х років, Україна перейшла до політики поступової лібералізації зовнішньоекономічних зв'язків, що мало прояви в зниженні ввізного мита, відміні вивізного мита на більшість товарних позицій, законодавчого закріплення залучення іноземних інвестицій. Починаючи з кінця 90-х років, в Україну активно проникає транснаціональний капітал. Наймасовіші транснаціональні інвестиції залучалися в харчову промисловість та торгівлю.

Сьогоднішній етап розвитку зовнішньої торгівлі України характеризується рядом трансформаційних змін на шляху інтегрування України до Світової Організації Торгівлі, що вимагає подальшого реформування митної політики України, інвестиційної та політики якості.

Кожний із зазначених етапів, маючи свої особливості законодавчого регулювання зовнішньоекономічної діяльності, характеризувався своїми кількісними та якісними параметрами, найяскравішими серед є обсяги та структура зовнішньої торгівлі України. Зі зміною стану розвитку економіки змінюється обсяг і структура зовнішньої торгівлі.

Прогнозування посилення конкуренції на внутрішньому та зовнішніх ринках, як наслідок приєднання України до СОТ, та одночасна необхідність ліквідації існуючих товарних диспропорцій в структурі експорту зі збільшенням долі продукції з високою долею кваліфікованої праці, вимагають побудови такої моделі зовнішньоекономічних зв'язків, яка була б заснована на інноваційній складовій розвитку економіки, науково-технологічному та інвестиційному співробітництві, формуванні конкурентних переваг національних товарів на внутрішніх та зовнішніх ринках.

Реалізація зазначених пріоритетів можлива лише при загальній зацікавленості всіх суб'єктів відносин: держави, підприємств, населення та при органічному поєднанні інформаційних, трудових, матеріальних та фінансових ресурсів, акумульованих для досягнення визначених цілей.

Знання, як інформаційний ресурс, в умовах інформаційної економіки виступають чи не найголовнішою складовою забезпечення ефективності будь-якої діяльності. Зовнішньоекономічна діяльність, має характерні відмінності в процесах та механізмах організації, планування, координації та контролю а отже вимагає інтегрованих знань для її здійснення. Іншими словами, необхідні знання, які б поєднували як базові процедури економіки, фінансів та менеджменту, так і спеціальні процедури міжнародної співпраці.



Залежність зовнішньоекономічної діяльності від зовнішньоторговельних політик країн учасників експортно-імпортних операцій та норм міжнародного регулювання вимагає комплексного, системного підходу як до розкриття сутності, процедур, механізмів самих операцій, так і до вивчення впливу інституційного середовища та середовища країн-контрагентів.

В запропонованому підручнику подані методичні основи організації та планування зовнішньоекономічної діяльності з розкриттям її видових особливостей, з урахуванням міжнародних норм та традицій співпраці. Для зручності сприйняття весь матеріал навчальної дисципліни розподілений на два модулі. В першому модулі розкриті основні заходи зовнішньоекономічної діяльності підприємств, їх тарифне і нетарифне регулювання та методи організації. В другому модулі увага акцентується на організації процесу укладання та виконання зовнішньоторговельних операцій. Модульний розподіл лекційного матеріалу дасть змогу логічно відокремити питання організації зовнішньоторговельної співпраці від питань забезпечення їх виконання.

В запропонованому підручнику, спираючись на розкриття правових можливостей реалізації видів зовнішньоекономічної діяльності, розкривається сутність процедур їх організації, особливості контрактної діяльності при організації торговельної співпраці з іноземними контрагентами та основний зміст етапів, пов'язаних з виконанням контрактних зобов'язань. Автори акцентували увагу на особливій деталізації послідовності дій щодо організації зовнішньоторговельних операцій та їх реалізації, що забезпечить логічну послідовність та системність подачі матеріалу та сприятиме повному оволодінню знаннями курсу.

Матеріал практичних завдань, що входить до складу кожного модуля, заздалегідь поділяється на аудиторний і такий, що потребує самостійного вивчення. Остаточне рішення з даного питання приймає лектор.

Для закріплення знань лекційного матеріалу в кінці кожного розділу запропоновані питання для самоперевірки та тестові завдання. Для допомоги в підготовці до практичних занять в підручнику запропоновані можливі варіанти питань практичних занять. Як свідчать галузеві стандарти напрямку підготовки фахівців "Менеджмент", затверджених Міністерством освіти і науки України, "Зовнішньоекономічна діяльність підприємства" є однією з базових нормативних дисциплін професійного циклу.

Підручник написано відповідно до програми навчальної дисципліни "Зовнішньоекономічна діяльність підприємства" і має на меті дати студентам теоретичні знання і практичні навички щодо організації зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами підприємницької діяльності.

При написанні підручника використані власні теоретичні та практичні надбання авторів, а також матеріали лекцій, прочитаних у відповідних навчальних курсах упродовж багатьох років студентам Національного авіаційного університету та Національного університету харчових технологій.

Авторський колектив сподівається, що підручник "Зовнішньоекономічна діяльність підприємства" розширить знання студентів щодо організації зовнішньоекономічної діяльності та допоможе спрямувати діяльність суб'єктів підприємництва на досягнення найвищої ефективності. Підручник розрахований на широке коло читачів: студентів, викладачів, аспірантів, менеджерів зовнішньоекономічної діяльності, керівників підприємств, зацікавленої молоді.

### ***Особливості планування та організації навчального процесу за кредитно-модульною системою***

Під кредитно-модульною системою організації навчального процесу слід розуміти таку модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульно-рейтингових технологій навчання з системою спеціальних освітніх одиниць (залікових кредитів).

Характерною ознакою впровадження модульно-рейтингових технологій в навчальний процес є розподіл навчального матеріалу на модулі та застосування накопичувальних систем оцінювання знань студентів.

Рейтингова система оцінювання є невід'ємною складовою робочої навчальної програми з дисципліни "Зовнішньоекономічна діяльність підприємства" і передбачає визначення якості виконаної студентом навчальної роботи та рівня набутих ним знань та вмінь шляхом оцінювання в балах усіх результатів, досягнутих під час поточного модульного та семестрового підсумкового контролю.

Головною метою впровадження кредитно-модульної системи є підвищення якості підготовки фахівців з вищою освітою та забезпечення на цій основі конкурентоспроможності випускників на національному та міжнародному ринках праці.

Одиницею вимірювання навчального навантаження, необхідного для засвоєння змістовних модулів за кредитно-модульною системою є заліковий кредит.

Змістовний модуль – це система навчальних елементів ( розділів чи підрозділів навчальної дисципліни або мікромодулів), поєднаних за ознакою відповідності певному навчальному об'єктові.

Модуль – це окрема частина освітньо-професійної програми підготовки фахівця (навчальної дисципліни), що реалізується відповідними формами організації навчального процесу. Розрахунок обсягу кожного модуля та його складових в годинах з повним використанням передбаченого бюджету часу здійснюється шляхом планування виконання певних видів навчальної роботи: для аудиторних занять – лекцій та практичних занять; для самостійної роботи – підготовка до аудиторних занять, вирішення задач та виробничих ситуацій та виконання індивідуальних завдань.

Лекційний матеріал, що входить до складу кожного модуля, заздалегідь поділяється на аудиторний і такий, що потребує самостійного вивчення. Але остаточне рішення з даного питання приймає лектор. На практичному занятті не тільки поглиблюються раніше здобуті теоретичні знання, а й формуються необхідні практичні

навички та здійснюється поточний контроль ефективності попередньої самостійної роботи студентів та модульний рейтинговий контроль.

Розрахунок трудомісткості засвоєння навчального матеріалу кожного модуля в балах здійснюється в залежності від його вагового коефіцієнту в загальному обсязі годин, виходячи із підсумкової 100-бальної шкали.

Підсумкова оцінка засвоєння студентом навчальної дисципліни визначається як інтегральна рейтингова оцінка за всіма змістовними модулями. При цьому студент, який протягом семестру набрав необхідну кількість балів, має низку переваг:

не складати іспит чи залік та отримати підсумкову оцінку залежно від набраної кількості балів за рейтингом;

з метою підвищення власного рейтингу за даною навчальною дисципліною складати іспит чи залік;

вільно розпоряджатися часом, відведеним у графіку навчального процесу на екзаменаційну сесію.

Суттєвою особливістю впровадження кредитно-модульної системи є те, що студент, який не набрав протягом семестру достатньої кількості балів, обов'язково повинен складати іспит. Але він може бути допущеним до складання іспиту лише за умови попереднього виконання обов'язкового переліку завдань, передбачених навчальним графіком з даної дисципліни.

Слід зазначити, що вирішальний вплив на підсумкову (результуючу) оцінку з навчальної дисципліни має сума рейтингових балів, одержаних студентом протягом семестру. Стимулювання систематичної самостійної роботи студентів протягом всього семестру дає змогу підвищити рівень об'єктивності оцінювання знань студентів та підсилити здорову конкуренцію в навчанні.

Таким чином, використання кредитно-модульної системи передбачає підвищення якості підготовки фахівців шляхом інтенсифікації навчального процесу, рівномірного психологічного навантаження студентів протягом семестру, підвищення мотивації учасників навчально-виховного процесу, зменшення пропусків навчальних занять та підвищення відповідальності студентів за результати навчальної діяльності.

### **Літературні та нормативні джерела**

1. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.01.2004 р. № 49 «Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004-2005 роки»

2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.01.2004 р. № 48 «Про проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу»

3. Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.10.2004 р. № 812 «Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу»

4. Журавський В. С., Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. – К.: ІВЦ вид-ва “Політехніка”, 2003-200с.

**5.** Кремень В. Г., Степко М. Ф. та ін. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003-2004 рр.). – Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. Гнатюка, 2004. – 200 с.

## МОДУЛЬ 1

# ОСНОВНІ ЗАХОДИ ЩОДО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ



**Зовнішньоекономічна діяльність –**  
це процес організації та розвитку  
господарських зв'язків  
між резидентами різних країн

# 1. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ



## КЛЮЧОВІ ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ

✧ Державне регулювання ЗЕД	✧ Інститути, що сприяють розвитку ЗЕД
✧ Зовнішньоекономічна політика держави	✧ Захист вітчизняного виробника
✧ Стратегія розвитку ЗЕД держави	✧ Органи державного регулювання ЗЕД
✧ Вільна торгівля	✧ Засоби регулювання ЗЕД
✧ Протекціонізм	✧ Селективний протекціонізм
✧ Помірний протекціонізм	✧ Торгово-промислова палата
✧ Колективний протекціонізм	✧ Економічні інтереси

**Вивчивши даний розділ,**



**Ви повинні знати:**

- ✧ Етапи розвитку ЗЕД в Україні.
- ✧ Органи державного регулювання ЗЕД та їх функції.

**Ви повинні вміти:**

- ✧ Аналізувати діяльність кожного окремого органу державного регулювання ЗЕД в Україні.
- ✧ Скласти ієрархію органів, що регулюють ЗЕД в Україні.
- ✧ Навести приклади органів державного регулювання ЗЕД в інших країнах.

## ЛЕКЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ

### 1. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

#### 1.1. Сучасні теорії і світова практика управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств

В світовій практиці менеджмент як практична діяльність, наука і навчальна дисципліна існує більше 100 років. За цей час він отримав широке розповсюдження, особливо в країнах з розвинутою ринковою економікою. Міжнародний менеджмент та менеджмент зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) виникли значно пізніше, приблизно в 60-х роках ХХ століття, під впливом бурхливого розвитку міжнародної і комерційної діяльності транснаціональних корпорацій (ТНК), поглиблення міжнародного розподілу праці, розвитку міжнародної економічної інтеграції.

В Україні можливість використання менеджменту, в тому числі у зовнішній сфері, з'явилася в роки перебудови, на початку переходу країни до ринкової економіки. Тому, звичайно, мова йде про становлення менеджменту ЗЕД, про вироблення підходів і принципів до його формування та використання на сучасному етапі розвитку країни. Щоб розуміти цей процес, вважаємо за доцільне коротко розглянути основні етапи розвитку ЗЕД в Україні.

Сучасні науковці виділяють три етапи розвитку даного процесу:

*Перший етап* (1918-1987рр.) - радянські роки, зокрема, післявоєнні і, особливо, десятиріччя до перебудови. Зовнішньоекономічні зв'язки колишнього Радянського Союзу в цей період розвивалися по-різному: в роки "холодної" війни менш інтенсивно, а пізніше - більш інтенсивно. Але, в цілому, обсяг зовнішнього торгового обігу постійно збільшувався. Так, у 1960 р. він становив 10 млрд. карбованців, у 1970р. - 22 млрд. карбованців, у 1980р. - 91 млрд. карбованців, у 1985р. - 145 млрд. карбованців.

Проте, в середині 80-х років, темпи росту зовнішньоторгового обігу Радянського Союзу почали різко знижуватись. До цього часу, в розвитку зовнішньоекономічних зв'язків колишнього СРСР та інших соціалістичних країн, з'явилися інші негативні фактори. А саме:

відсталася стратегія і структура зовнішньоторгового обігу, його переважно сировинна направленість;

незадовільне використання експортного потенціалу переробної промисловості, особливо, машинобудування;

нераціональний характер імпорту: в країну ввозився дуже широкий асортимент продукції, яку можна було б виробляти і на вітчизняних підприємствах;

недостатнє використання нових форм зовнішньоекономічних зв'язків, основною формою міжнародного економічного співробітництва була зовнішня торгівля, а такі нові

форми як міжнародна спеціалізація і кооперування виробництва, прямі зв'язки, компенсаційні угоди, ліцензійна торгівля та інші мали незначний розвиток;

спостерігалася недооцінка ролі зовнішньоекономічних зв'язків як фактора економічного росту;

відчуження безпосередніх виробників від зовнішніх ринків.

Підприємства не мали права безпосередньо виходити на зовнішні ринки. Всі питання (замовлення на експорт, закордонні закупки тощо) відносилися до компетентності держави та її органів, що максимально знижувало зацікавленість виробників у розвитку експортної продукції, покращенні її якості та технічних характеристик.

Багато з названих негативних факторів були зумовлені переважно екстенсивним характером економічного росту, а також специфікою відповідних механізмів управління економікою, враховуючи зовнішньоекономічні зв'язки.

В умовах екстенсивного росту, головним було досягнення кількісних результатів, а витрати виробництва, якість продукції, її конкурентоздатність, технічний прогрес, соціальні проблеми - відходили на другий план, що негативно впливало на соціально-економічний розвиток країни.

*Другий етап* (1987-1991рр.) - роки перебудови економіки, в тому числі, зовнішньоекономічних зв'язків в Україні в складі колишнього СРСР. Цей етап характеризувався ліквідацією державної монополії на зовнішню торгівлю та зміною принципів організації управління ЗЕД. В цей період вирішуються два основних завдання:

1. Розширення прав міністерств і відомств, об'єднань і підприємств для виходу на зовнішній ринок, встановлення прямих зв'язків, розвиток виробничої і науково-технічної кооперації.

2. Подальше вдосконалення державного регулювання ЗЕД.

На даному етапі було прийнято ряд важливих урядових постанов, спрямованих на вирішення зазначених завдань. Особливо слід відзначити постанову " Про подальший розвиток зовнішньоекономічної діяльності державних, кооперативних та інших суспільних об'єднань і організацій" від 12.12.1988 р., у відповідності з якою всі підприємства отримали право виходу на зовнішній ринок.

Велика увага на даному етапі приділялася перебудові зовнішньоторгового апарату на рівні підприємств, регіонів і країни в цілому. Створювалася нова система державного регулювання ЗЕД. Проте, її формування не завжди мало поступальний рух. Підприємства, що одержали право виходу на зовнішній ринок, не володіли належним досвідом здійснення експортно-імпортних операцій, достатніми знаннями в сфері ділових відносин та етики міжнародного бізнесу.

*Третій етап* (з 1991 р. по теперішній час) – це період реформування та розвитку ЗЕД і управління нею в Україні, як суверенній державі.

Вступ країни на шлях самостійного розвитку вимагав розроблення нової концепції здійснення зовнішньоекономічних зв'язків, з урахуванням проведення Україною



самостійної зовнішньоекономічної політики. Суть прийнятої на початковому етапі концепції полягала в розвитку активного співробітництва з країнами далекого зарубіжжя, входженні в світовий інтеграційний процес; в удосконаленні і подальшому розвитку економічних зв'язків з країнами близького зарубіжжя, переведенні їх на ринкові відносини.

На даному етапі ЗЕД надається ще більшого значення. Вона розглядається не тільки як складова частина господарської діяльності підприємства, але й як важливий фактор економічного росту, створення передумов більш інтенсивного розвитку інтеграційних процесів на мікрорівні.

В цей період було прийнято ряд важливих законодавчих актів, зокрема:

Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність",

Закон України "Про єдиний митний тариф",

Закон України "Про режим іноземного інвестування".

Декрет Кабінету Міністрів України "Про систему валютного регулювання і валютного контролю" та ін.

За цей період значно збільшилося число суб'єктів, що здійснюють ЗЕД, зріс обсяг зовнішньоторгового обігу, розширилася географія зовнішньоекономічних зв'язків. Наприклад, у 2003р. Україна здійснювала торгівлю зі 190 країнами світу. При цьому, обсяг експорту склав 12,7 млрд. дол.США, а імпорту 14,7 млрд.дол.США. Найбільший обсяг експорту склав: в Росію (23% загального обсягу експорту), Китай (5,8%), Туреччину (5,5%), Німеччину (5,7%), США (4%). Найбільший обсяг імпорту був із Росії (48,1%), Німеччини (8.6%), США (4%), Польщі (3,3%), Італії (2,8%) та ін. Основний експортний потенціал України сконцентрований на підприємствах металургійної промисловості (69% всіх експортних поставок). Активно здійснюють експортні операції: ЗЕД ВАТ "Стірол" (м. Горлівка), ВАТ "Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча", ВАТ металургійний комбінат "Азовсталь", корпорація "Індустріальний союз Донбасу", ЗАТ "Артемівський завод шампанських вин", ЗАТ "А.В.К." та інші [65].

Проте, в організації та управлінні ЗЕД в Україні залишається ще багато невирішених проблем. А саме:

структура зовнішньоторгового обігу, як і раніше, має переважно сировинний характер;

все ще нераціональним є імпорт;

недостатньо ефективно функціонують спільні підприємства (СП) з іноземним капіталом.

Великої уваги потребують і такі питання, як створення стабільної правової бази, сприятливого інвестиційного клімату, ефективної системи управління ЗЕД на рівні підприємства, підвищення якості експортної продукції та багато інших.

Особливої уваги потребує підготовка спеціалістів для сфери зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоекономічна діяльність, як наукова і навчальна дисципліна, в Україні формується під впливом часу і подій. Тим більше, вивчення вітчизняного і закордонного

досвіду в умовах глобалізації світової економіки для майбутніх спеціалістів сфери ЗЕД стає надзвичайно важливим.



### **Питання для самоперевірки**

1. З'ясуйте цілі зовнішньоекономічної політики держави.
2. Розгляньте еволюцію зовнішньоекономічної діяльності та зовнішньоекономічної політики.
3. Охарактеризуйте етапи зовнішньоекономічної політики.

### **1.2. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств**

Управління зовнішньоекономічною діяльністю на підприємстві багато в чому залежить від того, які умови будуть створені в країні для розвитку її діяльності в зовнішній сфері, від ролі держави в регулюванні та підтримці розвитку ЗЕД на національному рівні. Тому, вивченню основ зовнішньоекономічної діяльності на рівні підприємств, організацій, фірм передують аналіз регулювання зовнішньоекономічною діяльністю на рівні держави.

У всіх країнах, без винятку, а особливо в державах з перехідною економікою, де економічні відносини нестабільні, державне втручання в розвиток ЗЕД є об'єктивною необхідністю. Це пов'язано, головним чином, з метою захисту національних інтересів при здійсненні ЗЕД, більш повного використання зовнішньоекономічної діяльності як фактору економічного росту.

В період до перебудови в Україні, економіка країни носила «закритий» характер. Управління економікою, в тому числі ЗЕД, ґрунтувалося на монополії держави і здійснювалося переважно адміністративними методами управління. В таких умовах, безпосередній виробник не був зацікавлений в розвитку експортної діяльності. Прямі зв'язки між виробниками і споживачами були відсутні. Не було чіткої концепції ЗЕД, яка б відображала її мету, пріоритети і методи щодо їх досягнення.

В умовах ринкових відносин чи переходу до них, характер впливу держави на економіку країни, в тому числі на зовнішньоекономічну діяльність, докорінно змінюється. Цей вплив набуває форми державного регулювання, що означає створення відповідних умов, сприятливих для ефективного розвитку економіки країни в цілому та її складових частин зокрема.

Таким чином, *державне регулювання ЗЕД* підприємства в умовах переходу до ринкової економіки полягає в створенні необхідних умов і сприянні розвитку зв'язків підприємства з зарубіжними партнерами.

Слід відзначити, що термін "регулювання" економіки, в т.ч. ЗЕД, в основному, застосовується в країнах СНД. В західних країнах і документах ГАТТ/ВТО, по відношенню до зовнішньої торгівлі використовується термін "регламентування". Нами використовуються надалі обидва названі терміни.

*Державне регулювання* – це система заходів законодавчого, виконавчого і контролюючого характеру, покликаних удосконалити зовнішньоекономічну діяльність в інтересах національної економіки.

Державне регулювання ЗЕД здійснюється за допомогою розробки і реалізації державної зовнішньоекономічної політики.

В сучасних умовах *зовнішньоекономічна політика* - це система заходів, спрямованих на найбільш сприятливий розвиток економічних, науково-технічних, виробничих зв'язків із зарубіжними країнами, з метою вирішення стратегічних завдань соціально-економічного розвитку країни.

*Зовнішньоекономічна політика* – це складова частина внутрішньої економічної політики держави. Звичайно, вирішення загальних завдань зовнішньоекономічної політики в кожній країні має свої специфічні особливості. Основними складовими зовнішньоекономічної політики України є:

- зовнішньоторгова політика;
- інвестиційна політика;
- політика науково-технічного співробітництва;
- валютно-фінансова політика;
- політика міграції робочої сили тощо.

Кожен з напрямків зовнішньоекономічної політики вирішує проблеми з урахуванням етапу розвитку країни та сучасних тенденцій розвитку світового господарства.

Регулювання ЗЕД в Україні здійснюється з метою:

- забезпечення збалансованості економіки і рівноваги внутрішнього ринку країни;
- стимулювання прогресивних ринкових структурних змін в економіці;
- створення сприятливих умов для входження економіки України в систему міжнародного розподілу праці.

Державне регулювання повинно забезпечити:

- захист економічних інтересів України і законних інтересів суб'єктів ЗЕД;
- створення рівних можливостей для суб'єктів ЗЕД з метою розвитку всіх видів підприємницької діяльності, незалежно від форм власності;
- розвиток конкуренції та ліквідацію монополії.

Розрізняють два *типи зовнішньоторгової політики держави*:

- 1) фритредерство чи вільна торгівля.

2) протекціонізм.

*Політика вільної торгівлі* являє собою мінімальне втручання держави у зовнішньоекономічну діяльність, необмежений доступ на вітчизняні ринки іноземних товарів.

*Політика протекціонізму* передбачає втручання держави у зовнішньоекономічну діяльність, введення різних обмежень по відношенню до зарубіжних товарів з метою підтримки національного виробника.

Незважаючи на переваги політики вільної торгівлі, всі держави в тій чи іншій мірі використовують протекціонізм. В реальній дійсності, в чистому вигляді ні один з цих підходів не використовується, а використовуються варіанти в тій чи іншій комбінації.



### **Питання для самоперевірки**

1. Цілі, суб'єкти регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
2. Принципи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
3. Інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

### **1.3. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств**

Масштаби і ефективність зовнішньоекономічної діяльності істотно залежать від організації її регулювання та управління як на рівні держави чи регіону, так і на рівні підприємства.

Система органів регулювання зовнішньоекономічної діяльності в країнах світу має деякі загальні риси.

*По-перше*, в кожній країні в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності приймає участь, в першу чергу, вищий законодавчий орган. В США - це Конгрес; у Франції - Національні збори; в Японії - Парламент тощо. В Україні таким органом є Верховна Рада.

Незалежно від назви, ці органи виконують наступні функції:

- приймають закони, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність;
- ратифікують відповідні угоди;
- асигнують кошти для ефективного розвитку ЗЕД.

*По-друге*, в кожній країні є вищий виконавчий орган, який:

- видає розпорядження на основі прийнятих законів про розвиток ЗЕД;
- контролює виконання цих законів;

контролює раціональність використання виділених коштів на розвиток зовнішньоекономічної діяльності.

В Україні таким органом є Кабінет Міністрів.

*По-третє*, найбільший вплив на регулювання та розвиток ЗЕД здійснюють міністерства, які безпосередньо займаються економічними зв'язками із зарубіжними країнами і питаннями реалізації державної зовнішньоекономічної політики. В США - це Міністерство торгівлі і Держдепартамент, У Великобританії - Міністерство торгівлі і промисловості, в Японії - Міністерство зовнішньої торгівлі і промисловості та МЗС, в Україні - Міністерство економічного розвитку і торгівлі, в рамках якого регулюванням ЗЕД займається безпосередньо 4 департаменти.

Схема управління центрального апарату Міністерства економічного розвитку і торгівлі України представлена в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

**Схема управління центрального апарату  
Міністерства економічного розвитку і торгівлі України**

НАЗВА ДЕПАРТАМЕНТУ	НАЗВА УПРАВЛІННЯ	НАЗВА ВІДДІЛУ
Департамент зовнішньоекономічної діяльності	Управління зовнішньоекономічної політики	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ політики та інструментів розвитку зовнішньої торгівлі</li> <li>- Відділ митно-тарифної та нетарифної політики</li> <li>- Відділ розвитку експорту товарів та послуг</li> <li>- Відділ прогнозування та моніторингу зовнішньої торгівлі</li> </ul>
	Управління регулювання зовнішньоекономічної діяльності	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ нетарифного регулювання</li> <li>- Відділ контролю у сфері зовнішньоекономічної діяльності</li> <li>- Відділ державного регулювання зовнішньоекономічних операцій</li> </ul>
	Управління економічних реформ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ організації впровадження економічних реформ</li> <li>- Відділ оцінки результативності економічних реформ</li> </ul>
Департамент макроекономічної політики, стратегічного планування та прогнозування	Управління макроекономічного прогнозування	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ національних рахунків</li> <li>- Відділ міжгалузевого балансу</li> <li>- Відділ прогнозування монетарних показників, показників інфляції та платіжного балансу</li> <li>- Відділ економічної безпеки та детінізації економіки</li> <li>- Сектор взаємодії з органами державної статистики</li> </ul>
	Управління стратегічного	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ довгострокового планування та методології стратегічного планування</li> </ul>

НАЗВА ДЕПАРТАМЕНТУ	НАЗВА УПРАВЛІННЯ	НАЗВА ВІДДІЛУ
Департамент регіональної політики	планування розвитку економіки	- Відділ середньо- та короткострокового планування розвитку національної економіки - Відділ аналізу економічної політики
	Управління державних цільових програм	- Відділ державних цільових програм - Відділ наукових та науково-технічних програм - Відділ демографічної та міграційної політики - Відділ економіки гуманітарної сфери
	Управління економіки соціальної та гуманітарної сфери	- Відділ соціальних стандартів та реформ - Відділ політики зайнятості та доходів населення
	Управління планування регіонального розвитку	- Відділ середньо- та довгострокового планування розвитку регіонів - Відділ моніторингу регіонального розвитку та координації регіональних економічних служб - Відділ стимулювання розвитку регіонів - Відділ державних програм та проектів розвитку територій
Департамент інвестиційно-інноваційної політики та розвитку державно-приватного партнерства	Управління інструментів регіонального розвитку	- Відділ державної підтримки регіонального та місцевого розвитку - Відділ з економічних питань розвитку місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою - Відділ транскордонного співробітництва
	Управління інноваційно-інвестиційної політики	- Відділ інвестиційної та інноваційної політики - Відділ інструментів інвестиційно-інноваційної діяльності - Відділ планування державних інвестицій - Відділ кредитів та державних гарантій
	Управління інноваційних та інвестиційних проектів	- Відділ методології та експертизи інвестиційних та інноваційних проектів - Відділ експертизи інфраструктурних проектів та проектів будівництва - Відділ розвитку державно-

НАЗВА ДЕПАРТАМЕНТУ	НАЗВА УПРАВЛІННЯ	НАЗВА ВІДДІЛУ
Департамент фінансової політики	Управління фінансового планування та податкової політики	<p>приватного партнерства</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ фінансового планування суб'єктів господарювання державного сектору економіки</li> <li>- Відділ фінансів підприємств та податкової політики</li> </ul>
	Управління бюджетної політики та ефективності використання коштів державної підтримки	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ бюджетної та боргової політики</li> <li>- Відділ ефективності державної підтримки</li> </ul>
	Управління розвитку фінансових ринків	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ розвитку фондового ринку</li> <li>- Відділ політики розвитку фінансових ринків</li> <li>- Відділ розвитку інфраструктури товарних ринків</li> </ul>
	Управління розвитку ринків	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ зведеного аналізу та планування розвитку реального сектору економіки</li> <li>- Відділ аграрної політики, землекористування та продовольчої безпеки</li> <li>- Відділ енергетичної політики та енергетичної безпеки</li> <li>- Відділ розвитку транспортно-дорожньої інфраструктури, транспорту та зв'язку</li> </ul>
Департамент розвитку реального сектору економіки	Управління цінової політики	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ методології ціноутворення та контрольно-наглядової діяльності</li> <li>- Відділ цінової та тарифної політики на ринках природних монополій</li> <li>- Відділ цінової та тарифної політики на споживчому ринку, ринках послуг та економіки житлово-комунального господарства</li> </ul>
	Управління з питань екології та природокористування	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ екологічної політики</li> <li>- Відділ розвитку мінерально-сировинної бази, природокористування та рентної політики</li> <li>- Відділ енерго- та ресурсозбереження</li> </ul>
Департамент промислової політики	Управління розвитку промисловості	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ планування та прогнозування розвитку промисловості</li> <li>- Відділ фінансового планування розвитку промисловості</li> </ul>

НАЗВА ДЕПАРТАМЕНТУ	НАЗВА УПРАВЛІННЯ	НАЗВА ВІДДІЛУ
Департамент економіки оборони та безпеки	Управління розвитку галузей промисловості	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ науково-технічної політики в промисловості</li> <li>- Відділ розвитку гірничо-металургійного комплексу та хімічної промисловості</li> <li>- Відділ розвитку машинобудування та радіоелектроніки</li> <li>- Відділ розвитку сільськогосподарського та тракторного машинобудування</li> <li>- Відділ розвитку легкої та інших галузей промисловості</li> </ul>
	Управління оборонно-промислового комплексу	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ розвитку оборонно-промислового комплексу</li> <li>- Відділ спеціальних програм та військово-технічного співробітництва</li> <li>- Відділ політики у сфері державного експортного контролю</li> <li>- Сектор ліцензування</li> </ul>
	Управління економіки оборони та безпеки	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ економіки оборони та безпеки</li> <li>- Відділ державного оборонного замовлення</li> <li>- Відділ спеціальної інформації</li> <li>- Відділ економічного співробітництва у сфері оборони та безпеки</li> </ul>
	Управління мобілізаційної роботи та резервів	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ мобілізаційної роботи</li> <li>- Відділ державного матеріального резерву</li> <li>- Відділ техногенної безпеки та резервного фонду бюджету</li> </ul>
	Управління реформування публічної адміністрації	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ реформування публічної адміністрації та публічної служби</li> <li>- Відділ організації управління в системі центральних і місцевих органів виконавчої влади</li> <li>- Відділ функціонального аналізу та оптимізації</li> </ul>
	Управління реформування системи адміністративних послуг	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ аналізу адміністративних послуг</li> <li>- Відділ спрощення адміністративних процедур</li> </ul>
Департамент реформування публічної адміністрації	Управління організації планування та	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ модернізації інструментів стратегічного управління</li> </ul>



НАЗВА ДЕПАРТАМЕНТУ	НАЗВА УПРАВЛІННЯ	НАЗВА ВІДДІЛУ
	наукового забезпечення	- Відділ наукового забезпечення
Департамент відносин власності	Управління реформування відносин власності	- Відділ з питань приватизації - Відділ з питань передачі майна - Відділ земельних відносин - Відділ методології реформування відносин власності
	Управління реформування державного сектору економіки	- Відділ реформування державного сектору - Відділ моніторингу та аналізу ефективності управління державною власністю - Відділ корпоративних відносин
		- Відділ торговельно-економічного співробітництва з країнами Західної Європи - Відділ торговельно-економічного співробітництва з країнами Центральної та Східної Європи - Відділ торговельно-економічного співробітництва з США, Канадою та країнами Центральної і Південної Америки - Відділ торговельно-економічного співробітництва з Китаєм, Японією та країнами Тихоокеанського регіону - Відділ торговельно-економічного співробітництва з країнами Близького, Середнього Сходу та Африки - Відділ роботи з іноземними представництвами
Департамент торговельно-економічного співробітництва		- Відділ торговельно-економічного співробітництва з Російською Федерацією - Відділ торговельно-економічного співробітництва з Білорусією, Молдовою, країнами Закавказзя та Центральної Азії - Відділ співробітництва в рамках СНД - Відділ співробітництва в рамках структурних утворень СЕП, ГУАМ, ЄврАзЕС
	Департамент торговельно-економічного співробітництва з країнами СНД та Російською Федерацією	- Відділ стратегічного планування співробітництва з ЄС - Відділ координації співробітництва в рамках двосторонніх органів Україна – ЄС
	Департамент співробітництва з Європейським Союзом	- Відділ розвитку договірних відносин з ЄС в економічній сфері - Відділ розвитку торговельного співробітництва з ЄС
Департамент співробітництва з СОТ та з питань торговельного захисту		- Відділ торговельної політики у рамках СОТ - Відділ моніторингу виконання угод СОТ
	Управління співробітництва з СОТ	- Відділ співробітництва та переговорів з міжнародними організаціями і угрупованнями - Відділ доступу до ринків у рамках СОТ
		- Відділ обробки запитів і нотифікацій та інформаційного

НАЗВА ДЕПАРТАМЕНТУ	НАЗВА УПРАВЛІННЯ	НАЗВА ВІДДІЛУ
		забезпечення
	Управління з питань торговельного захисту	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ антидемпінгових, захисних та компенсаційних розслідувань</li> <li>- Відділ торговельних переговорів та доступу на ринки</li> <li>- Відділ дослідження стану ринку</li> </ul>
Департамент співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями та координації міжнародної технічної допомоги	Управління співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ системних проектів та технічної допомоги міжнародних фінансових організацій</li> <li>- Відділ інвестиційних проектів міжнародних фінансових організацій</li> <li>- Відділ технічної допомоги іноземних країн</li> </ul>
	Управління міжнародної технічної допомоги	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ технічної допомоги країн ЄС</li> <li>- Відділ координації співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями та міжнародної технічної допомоги</li> </ul>
		<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ нормативно-методологічного забезпечення державних закупівель</li> <li>- Відділ надання роз'яснень з питань державних закупівель</li> <li>- Відділ моніторингу закупівель за процедурами “двоступеневі торги” та “закупівля в одного учасника”, а також закупівель, що здійснюються суб'єктами природних монополій</li> <li>- Відділ моніторингу процедур закупівель “відкриті торги”, “запит цінових пропозицій” та “попередня кваліфікація учасника”</li> <li>- Відділ аналізу державних закупівель та державного замовлення</li> </ul>
Департамент державних закупівель та державного замовлення		
	Управління державної регуляторної політики	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ експертизи проектів регуляторних актів</li> <li>- Відділ перегляду регуляторних актів</li> <li>- Відділ аналізу ефективності провадження регуляторної політики</li> <li>- Відділ розгляду проектів регіональних регуляторних актів</li> </ul>
Департамент державної регуляторної політики та розвитку підприємництва	Управління дозвільної системи у сфері господарської діяльності	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ нормативно-правового забезпечення та методології дозвільної системи</li> <li>- Відділ координації діяльності дозвільних органів</li> <li>- Відділ координації діяльності дозвільних центрів та державних адміністраторів</li> <li>- Відділ контролю за додержанням вимог законодавства з питань видачі документів дозвільного характеру</li> </ul>

НАЗВА ДЕПАРТАМЕНТУ	НАЗВА УПРАВЛІННЯ	НАЗВА ВІДДІЛУ
		<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ моніторингу документів дозвільного характеру</li> <li>- Відділ нормативно-правового забезпечення ліцензування</li> <li>- Відділ методології та нагляду за дотриманням ліцензійного законодавства</li> <li>- Сектор забезпечення діяльності експертно-апеляційної ради</li> </ul>
	Управління ліцензування у сфері господарської діяльності	
	Управління розвитку та підтримки підприємництва	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ моніторингу та прогнозування діяльності малого та середнього підприємництва</li> <li>- Відділ програм розвитку підприємництва та фінансово-кредитної підтримки</li> <li>- Відділ взаємодії з галузевими радами та громадськими об'єднаннями підприємців</li> <li>- Відділ корпоративно-соціальної відповідальності</li> </ul>
	Управління з питань стандартизації та оцінки відповідності	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ з питань стандартизації</li> <li>- Відділ з питань оцінки відповідності</li> <li>- Відділ з питань запровадження системи управління якістю</li> <li>- Сектор реєстру державної системи сертифікації</li> </ul>
Департамент технічного регулювання	Управління з питань метрології	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ наукового забезпечення метрологічної діяльності</li> <li>- Відділ законодавчого забезпечення метрології</li> <li>- Відділ державного метрологічного нагляду та метрологічних служб</li> </ul>
	Управління нормативно-правового забезпечення та міжнародного співробітництва	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ з питань нормативно-правового регулювання</li> <li>- Відділ з питань технічних регламентів</li> <li>- Відділ з питань міжнародного співробітництва</li> </ul>
	Управління правового забезпечення економічної політики	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ правового забезпечення бюджетної та податкової діяльності</li> <li>- Відділ правового забезпечення інвестиційної діяльності</li> <li>- Відділ правового забезпечення структурних перетворень та розвитку реального сектору економіки</li> </ul>
Юридичний департамент	Управління правового забезпечення регуляторної політики,	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Відділ правового забезпечення у сфері регуляторної політики та розвитку підприємництва</li> </ul>

НАЗВА ДЕПАРТАМЕНТУ	НАЗВА УПРАВЛІННЯ	НАЗВА ВІДДІЛУ
	розвитку підприємництва та технічного регулювання	- Відділ правового забезпечення політики технічного регулювання та захисту прав споживачів
	Управління правового захисту інтересів Міністерства в судових та інших органах	- Відділ претензійно-договірної роботи - Відділ позовної роботи - Відділ систематизації актів законодавства та літературного редагування документів - Відділ правового забезпечення державних закупівель - Відділ правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності
Департамент розвитку торгівлі	- Відділ політики, інфраструктури та регіонального розвитку внутрішньої торгівлі - Відділ аналізу та прогнозування розвитку внутрішньої торгівлі	- Відділ з питань захисту прав споживачів - Відділ з питань державного ринкового нагляду - Відділ з питань інформаційного забезпечення у сфері державного ринкового нагляду
Департамент забезпечення роботи Міністра (патронатна служба)	- Відділ інформаційно-аналітичного забезпечення - Відділ радників - Відділ протоколу - Відділ координації взаємодії з Адміністрацією Президента України, Верховною Радою України, Секретаріатом Кабінету Міністрів України та іншими державними органами	- Відділ організації роботи колегії та проведення нарад - Відділ перспективних проектів
Департамент кадрового забезпечення та проходження державної служби	- Відділ кадрового забезпечення центрального апарату - Відділ по роботі з керівними кадрами підвідомчих організацій - Відділ організаційно-аналітичного забезпечення проходження державної служби	- Відділ підвищення кваліфікації
Департамент фінансування, бухгалтерського обліку та звітності	- Відділ планування та фінансування бюджетних програм - Відділ бухгалтерського обліку та фінансової звітності апарату Міністерства - Відділ розрахунків з оплати праці та соціальних питань - Відділ фінансового аналізу головного розпорядника - Відділ консолідованої звітності та забезпечення службових відряджень за кордон	
Департамент інформаційних	- Відділ супроводження інформаційних ресурсів - Відділ супроводження користувачів	

НАЗВА ДЕПАРТАМЕНТУ	НАЗВА УПРАВЛІННЯ	НАЗВА ВІДДІЛУ
технологій	- Відділ розробки інформаційних систем - Відділ захисту інформації	
Адміністративно-господарський департамент	- Відділ матеріально-технічного забезпечення та організації закупівель - Господарський відділ - Відділ координації фінансово-господарської діяльності підвідомчих установ і організацій - Відділ з питань соціально-побутового забезпечення та охорони праці	
Департамент документального забезпечення	- Відділ організації документообігу - Відділ вхідної кореспонденції - Відділ внутрішньої та вихідної кореспонденції - Відділ організаційно-методичного забезпечення діловодства та архіву - Сектор опрацювання документів з грифом “Для службового користування”	

Розглянемо основні функції, які виконують відповідні департаменти Міністерства економічного розвитку і торгівлі України

### **Основні функції департаментів Міністерства економічного розвитку і торгівлі України**

#### **Основні функції Департаменту зовнішньоекономічної політики**

- ✓ Виконання заходів, передбачених Програмою діяльності Уряду України щодо пріоритетних напрямків у сфері зовнішньоекономічної політики.
- ✓ Розроблення пропозицій щодо вдосконалення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
- ✓ Розробка та реалізація заходів по прискоренню інтеграції України до системи світової торгівлі з урахуванням національних економічних інтересів.
- ✓ Узагальнення практики застосування законодавства з питань регулювання зовнішньоекономічної діяльності, зокрема нетарифного регулювання, митно-тарифної політики, застосування експортних мит у зовнішній торгівлі, розробка і внесення на розгляд керівництва Міністерства пропозицій щодо вдосконалення або прийняття нових законодавчих і нормативно-правових актів стосовно концептуальних основ зовнішньоекономічної політики України.
- ✓ Опрацювання і здійснення комплексу заходів, направлених на стимулювання експорту товарів (робіт, послуг) вітчизняних товаровиробників на світові ринки.

✓ Підготовка пропозицій щодо вдосконалення експортної політики, захисту вітчизняних виробників за допомогою інструментів тарифного та нетарифного регулювання, забезпечення економічної безпеки України за результатами моніторингу законодавства зарубіжних країн з питань зовнішньоекономічної діяльності.

✓ Підготовка пропозицій щодо вдосконалення взаємодії органів виконавчої влади України в напрямку здійснення єдиної зовнішньоекономічної політики України.

✓ Розробка пропозицій щодо страхування та кредитування експорту.

✓ Забезпечення здійснення державної кон'юнктурно-цінової політики у зовнішній торгівлі.

✓ Проведення експертизи зовнішньоекономічних договорів (контрактів), укладених суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності на виконання міжурядових угод та державних зобов'язань України.

✓ Підготовка висновків щодо обґрунтованості перевищення встановлених термінів повернення валютної виручки за договорами консигнації, укладеними резидентами України.

✓ Участь у розробці, погодженні та укладенні міжнародних договорів та угод стосовно зовнішньої торгівлі послугами, зокрема, у галузі транспорту та зв'язку.

✓ Розробка уніфікованих правових, адміністративних, організаційно-технічних методів тарифного регулювання зовнішньої торгівлі України в залежності від поточної кон'юнктури внутрішнього та зовнішнього ринків, з урахуванням міжнародної практики митного-тарифного регулювання.

✓ Здійснення контролю за додержанням суб'єктами господарської діяльності (українськими та іноземними) чинного законодавства України, міжнародного права та міжнародних договорів України у сфері зовнішньоекономічних відносин.

✓ Застосування чи скасування спеціальних санкцій, згідно зі ст. 37 Закону України „Про зовнішньоекономічну діяльність” до українських та іноземних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності – порушників чинного законодавства та контроль за їх виконанням.

✓ Забезпечення валютного контролю та валютного регулювання, в межах повноважень департаменту та підготовка пропозицій щодо його удосконалення.

✓ Вивчення досвіду іноземних держав з питань державного контролю за зовнішньоекономічною діяльністю, податкового адміністрування в сфері зовнішньоекономічної діяльності, своєчасності розрахунків за зовнішньоекономічними операціями, існуючих механізмів стягнення боргів з іноземних компаній та підготовка пропозицій щодо удосконалення законодавства України, що регулює ці питання.

✓ Розробка прогнозів та складання зовнішньоторговельних балансів по країнах та товарних групах, розробка та впровадження заходів по ефективному використанню експортно-імпортних квот та контроль за ефективністю їх використання.

✓ Участь у розробці та реалізації програм підтримки вітчизняних виробників продукції через зниження податкового навантаження на них.

✓ Опрацювання пропозицій щодо запровадження ліцензування і квотування у сфері зовнішньої торгівлі.

✓ Виконання функцій секретаріату Митно-тарифної ради України.

✓ Інформування компетентних органів окремих країн, економічних угруповань, митних союзів про видані ліцензії на експорт товарів походженням з України, щодо імпорту яких застосовано антидемпінгові заходи або діють міжнародні договори, якими передбачено добровільні обмеження експорту.

✓ Аналіз ефективності заходів нетарифного регулювання та обліку зовнішньоекономічних договорів (контрактів), участь у підготовці нормативних актів, наказів Міністерства з питань компетенції департаменту, організація та контроль за їх виконанням.

✓ Проведення постійного моніторингу ситуації по використанню операцій з давальницькою сировиною, вивчення тенденцій щодо змін у використанні давальницької схеми переробки сировини, опрацювання зовнішньоекономічних контрактів по операціях з давальницькою сировиною, які підлягають ліцензуванню та/або реєстрації.

✓ Участь у роботі комісій, створених рішеннями Уряду, наказами Міністерства, щодо перевірки діяльності окремих суб'єктів господарської діяльності України, надання пропозицій щодо створення спеціальних міжвідомчих та інших комісій в межах своєї компетенції.

✓ Участь у переговорах та підготовці міждержавних та міжурядових договорів, угод з торгово-економічних питань.

✓ Участь у підготовці висновків до проектів законів, постанов, розпоряджень Кабінету Міністрів України інших нормативно-правових актів в межах своєї компетенції.

✓ Надання методичної допомоги міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади організаціям та підприємствам з питань додержання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності законодавства України під час здійснення зовнішньоекономічних операцій.

✓ Аналіз стану повернення в Україну валютних і матеріальних цінностей, які в порушення термінів, встановлених діючим законодавством, знаходяться за межами держави.

✓ Інформування уповноважених органів центральної виконавчої влади про виявлені порушення при провадженні суб'єктами підприємництва зовнішньоекономічної діяльності.

✓ Здійснення обліку-реєстрації контрактів, предметом яких є певні види зовнішньоекономічних угод, оформлення ліцензій з товарних груп, що підпадають під дію режиму державного нетарифного регулювання та щодо яких установлені добровільні

обмеження експорту, здійснення роботи щодо інших форм державного нетарифного регулювання та оформлення разових (індивідуальних) ліцензій суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності у разі застосування до них або до іноземних суб'єктів господарської діяльності спеціальної санкції, передбаченої статтею 37 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" - індивідуального режиму ліцензування.

✓ Виконання рішень судових органів та опрацювання офіційно поданих органами державної податкової та контрольно-ревізійної служб, митних, правоохоронних органів, Національного банку України щодо застосування (скасування) спеціальних санкцій, визначених статтею 37 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність", підготовка відповідних проектів наказів Міністерства та узагальнення матеріалів щодо ефективності спеціальних санкцій для інформування Кабінету Міністрів України, відповідних органів центральної виконавчої влади.

✓ Забезпечення контролю за додержанням єдиного порядку всіх форм державного регулювання експорту та імпорту продукції, у разі звернення суб'єктів підприємницької діяльності щодо оформлення документів дозвільного характеру.

✓ Взаємодія з відповідним республіканським органом Автономної Республіки Крим, структурними підрозділами обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій з питань оформлення документів дозвільного характеру, надання їм методичної допомоги, а також контроль за додержанням вимог діючого порядку при оформленні документів дозвільного характеру.

✓ Підготовка пропозицій щодо розробок, запровадження і супроводження програмного забезпечення, інформаційних мереж і баз даних з питань діяльності департаменту.

✓ Підготовка проектів нормативних актів з питань дотримання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності вимог чинного законодавства, запровадження і вдосконалення заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, вжиття заходів щодо захисту внутрішнього ринку та збереження існуючих ринків збуту українських товарів і продукції за допомогою інструментів тарифного та нетарифного регулювання.

✓ Розгляд звернень та надання матеріалів, що свідчать про вжиті українськими і іноземними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності практичні заходи щодо ліквідації допущених порушень чинного законодавства України у сфері зовнішньоекономічної діяльності та надання роз'яснень з цих питань.

✓ Здійснення координації діяльності департаментів Міністерства та відповідного республіканського органу Автономної Республіки Крим, структурних підрозділів обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій з питань забезпечення контролю за додержанням чинного законодавства України у сфері зовнішньоекономічної діяльності, нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та оформлення документів дозвільного характеру.



✓ Здійснення розробки та впровадження механізмів контролю за експортом (реекспортом) товарів українського та іноземного походження відповідно до міжнародних договорів разом з представниками інших органів державного управління, департаментами Міністерства.

✓ Проведення роботи щодо реєстрації майнових інвестицій за кордон відповідно до чинного законодавства.

✓ Участь у налагодженні двосторонніх і багатосторонніх контактів із зарубіжними урядовими та неурядовими установами, організаціями, фірмами, у проведенні спеціалізованих виставок, семінарів, конференцій в Україні та за її межами, формуванні завдань і координації діяльності торговельно-економічних місій у складі закордонних дипломатичних установ України (з питань компетенції департаменту).

✓ Участь у кадровому забезпеченні торговельно-економічних місій у складі закордонних дипломатичних установ України, а також координація їх діяльності з питань, віднесених до повноважень департаменту.

✓ Участь у створенні і розвитку мережі інформаційної взаємодії з відповідними структурними підрозділами місцевих державних адміністрацій для забезпечення функціонування системи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

### **Основні функції**

#### **Департаменту фінансової політики**

✓ Здійснення аналізу впливу бюджетно-податкової політики на економічний розвиток.

✓ Підготовка пропозицій щодо удосконалення чинного бюджетного та податкового законодавства.

✓ Здійснення аналізу доходів та видатків бюджету, опрацювання заходів для забезпечення збалансованості бюджету.

✓ Оцінка впливу виконання видаткової частини бюджету на реалізацію завдань економічної і соціальної політики.

✓ Підготовка пропозицій щодо вдосконалення механізмів фінансового контролю в бюджетній сфері.

✓ Розробка Зведеного балансу фінансових ресурсів України на прогностичний період.

✓ Здійснення аналізу стану банківської системи та підготовка пропозицій щодо її зміцнення.

✓ Вивчення стану використання кредитних ресурсів в Україні, участь у підготовці пропозицій щодо вдосконалення механізму надання кредитів та більш ефективного використання кредитів.

✓ Здійснення аналізу роботи фінансових і фондового ринків та їх впливу на економічну ситуацію в Україні, підготовка пропозицій щодо підвищення ефективності їх функціонування.

✓ Вивчення стану лізингових відносин в Україні та підготовка пропозицій щодо їх вдосконалення.

✓ Підготовка пропозицій щодо формування ринку іпотечного кредитування.

✓ Визначення загальних принципів та розробка механізмів забезпечення процесу фінансового та інвестиційного планування у державному секторі економіки, загальне методичне керівництво у цій сфері.

✓ Координація та аналіз роботи міністерств, інших органів виконавчої влади щодо ефективності управління суб'єктами права державної власності, що перебувають у їх підпорядкуванні з питань:

складання фінансових та інвестиційних планів суб'єктами права державної власності, їх погодження та затвердження в установленому порядку;

узагальнення зведених показників фінансових та інвестиційних планів органів виконавчої влади, до сфери управління яких відносяться суб'єкти права державної власності, на кожний наступний рік;

щоквартально та за підсумками роботи за рік узагальнення зведених показників виконання фінансових та інвестиційних планів органів виконавчої влади, до сфери управління яких відносяться суб'єкти права державної власності.

✓ Участь у опрацюванні проектів рішень Кабінету Міністрів України з питань управління об'єктами державної власності, в частині, що стосується фінансового та інвестиційного планування суб'єктів права державної власності.

✓ Підготовка пропозицій щодо вдосконалення механізмів розрахунків між суб'єктами господарювання.

✓ Здійснення аналізу та прогнозу розвитку ринку нерухомості, моніторингу цінової ситуації на ринку нерухомості.

✓ Участь у формуванні державної економічної політики на ринку нерухомості та у сфері регулювання земельних відносин.

✓ Участь у розробці програм діяльності Кабінету Міністрів України.

✓ Розробка та участь у розробці і узгодженні проектів законів України, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України, законодавчих та нормативних актів з питань удосконалення бюджетної, податкової політики, функціонування фінансових та фондового ринків, фінансового та інвестиційного планування у державному секторі економіки.

## **Основні функції**

**Департаменту співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями**

## **та координації міжнародної технічної допомоги**

✓ Координація роботи та заходів, пов'язаних із залученням кредитів та позик міжнародних фінансових організацій в Україну, з розробленням і реалізацією програм та проектів економічного та соціального розвитку України, які підтримуються міжнародними фінансовими організаціями (МФО).

✓ Забезпечення спрямування ресурсів МФО для підтримки пріоритетних завдань визначених в щорічному Посланні Президента до ВРУ, державних програмах соціально-економічного розвитку, Програмі діяльності Кабінету Міністрів України та Плані дій Україна – ЄС, тощо шляхом впровадження пріоритетних проектів.

✓ Економічного та соціального розвитку.

✓ Виконання в межах своїх повноважень комплексу робіт щодо забезпечення входження України у світовий економічний простір шляхом розвитку та координації співробітництва з Міжнародним валютним фондом, Міжнародним банком реконструкції та розвитку, Європейським банком реконструкції та розвитку, Чорноморським банком торгівлі та розвитку, Європейським інвестиційним банком, іншими міжнародними фінансовими організаціями та країнами, що співпрацюють з Україною з питань соціально-економічного та демократичного розвитку.

✓ Розробка, впровадження та вдосконалення договірно – правової бази та організаційно – правових механізмів для розвитку економічного співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями з метою забезпечення підтримки соціально – економічного та демократичного розвитку України.

✓ Виконання функцій координатора співробітництва з МФО.

✓ Визначення пріоритетних напрямів та пріоритетних проектів з метою залучення в економіку України грантів та кредитів МФО для підтримки їх реалізації.

✓ Розробка пропозицій щодо формування стратегічних і щорічних програм співробітництва, планів співробітництва України з МФО відповідно до пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку України та їх узгодження з МФО в установленому порядку.

✓ Здійснення моніторингу впровадження проектів МФО в Україні.

✓ Забезпечення взаємодії з представниками МФО, інших міжнародних організацій та країн-донорів, проведення роботи щодо спільної підготовки проектів МФО та їх включення до стратегії допомоги МФО Україні.

✓ Забезпечення міжвідомчої координації робіт, пов'язаних із ініціюванням проектів, що підтримуються МФО, експертизою проектних пропозицій, підготовкою проектів та моніторингом їх реалізації, оцінкою результатів впровадження.

✓ Здійснення заходів для забезпечення виконання зобов'язань України по міжнародних договорах України з питань співробітництва з МФО.

## **Основні функції**

### **Департаменту регуляторної політики та розвитку підприємництва**

- ✓ Участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері підприємництва, державних і регіональних програм з питань розвитку підприємництва.
- ✓ Розробка пропозицій та, в межах своїх повноважень, здійснення заходів щодо створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, механізмів вдосконалення його фінансово-кредитної, консультативної та інформаційної підтримки.
- ✓ Участь у формуванні та реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності, розробка пропозицій щодо недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання.
- ✓ Участь у формуванні державної політики ліцензування господарської діяльності, розроблення механізмів її реалізації.
- ✓ Участь у формуванні державної політики надання державних дозволів, розроблення прозорих процедур видачі документів дозвільного характеру.
- ✓ Розроблення проектів нормативно-правових актів та опрацювання нормативно-правових актів.
- ✓ Організаційне та інформаційне забезпечення діяльності Ради з акредитації.
- ✓ Участь у формуванні та проведенні державної політики у сферах стандартизації, сертифікації, метрології та акредитації.
- ✓ Участь у формуванні та проведенні державної політики у сфері управління якістю продукції (робіт, товарів, послуг).
- ✓ Участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері внутрішньої торгівлі, ресторанного господарства та побутового обслуговування населення.
- ✓ Розробка правил заняття торговельною діяльністю і правил торговельного обслуговування населення, роботи підприємств ресторанного господарства та побутового обслуговування населення.
- ✓ Забезпечення взаємодії Мінекономіки з Держспоживстандартом у сфері технічного регулювання в межах наказу Мінекономіки від 03.04.2006 №118 "Про спрямування і координацію Міністром економіки діяльності Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики".

## **Основні функції**

### **Департаменту документального забезпечення**

- ✓ Забезпечення реалізації в Міністерстві державної політики з питань діловодства, архівної справи, а також організаційне забезпечення реалізації в Міністерстві положень Закону України „Про звернення громадян”.

- ✓ Методичне забезпечення та організація процесу діловодства в центральному апараті Міністерства.
- ✓ Здійснення методичного керівництва всім процесом діловодства в Міністерстві.
- ✓ Здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства до оформлення документів, які надсилаються до Секретаріату Президента України, Верховної Ради України та Секретаріату Кабінету Міністрів України (далі – вищі органи влади) тощо.
- ✓ Здійснення систематичного аналізу документообігу в Міністерстві (кількість, склад вхідної та вихідної кореспонденції, у тому числі “Для службового користування „ (далі - „ДСК” ). Підготовка аналітичних матеріалів з цих питань для керівництва Міністерства.
- ✓ Підготовки та подання на підпис Міністрові проектів наказів з питань діловодства.
- ✓ Забезпечення, у межах своєї компетенції, взаємодії між структурними підрозділами Міністерства, діловодними службами вищих органів влади, інших міністерств, державних комітетів, підприємств, організацій, керуючись при цьому вимогами Тимчасового регламенту Кабінету Міністрів України (далі – Тимчасовий регламент), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.06.2000 № 915, зі змінами, Примірною інструкцією з діловодства у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 17.10.1997 № 1153, зі змінами, Інструкцією про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань, та інших матеріальних носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 27.11.1998 № 1893, зі змінами.
- ✓ Розроблення та безпосередньої участі в підготовці проектів нормативно-правових актів вищих органів влади з питань діловодства, архівної справи та регулювання питання організації роботи зі зверненнями громадян.
- ✓ Участі в експертизі цінності документів Міністерства, що накопичуються в процесі його діяльності, у тому числі „ДСК”.
- ✓ Здійснення вибірково у разі потреби перевірки стану діловодства в структурних підрозділах Міністерства.
- ✓ Організаційного забезпечення роботи з реалізації в Міністерстві Закону України „Про звернення громадян”.
- ✓ Формування архіву Міністерства, забезпечення в установленому порядку роботи структурних підрозділів з їх документами, переданими до архіву Міністерства на зберігання.

### **Основні функції**

**Департаменту інвестиційно-інноваційної політики**

## **та розвитку державно-приватного партнерства**

- ✓ Розроблення стратегії і механізмів реалізації державної інвестиційної та інноваційної політики.
- ✓ Розроблення та проведення моніторингу реалізації нормативно-правових актів, державних цільових програм з питань формування інвестиційної та інноваційної політики, розвитку інвестиційного співробітництва.
- ✓ Розроблення та впровадження нових інструментів та інституційних механізмів сприяння інвестиціям.
- ✓ Розробка та реалізація механізмів залучення іноземних кредитів на двосторонній основі між Україною та іншими державами і фінансовими установами, зокрема Європейського інвестиційного банку, Північного інвестиційного банку, Чорноморського банку реконструкції та розвитку, програми Офіційної допомоги розвитку (ОДР) Уряду Японії тощо.
- ✓ Участь у підготовці засідань Консультативної ради з питань іноземних інвестицій в Україні та організація проведення засідань її робочих органів.
- ✓ Участь у підготовці та проведенні міжнародних інвестиційних конференцій та форумів за участю представників Міністерства.
- ✓ Проведення експертизи інвестиційних та інноваційних проектів, які потребують державної підтримки.
- ✓ Впровадження механізмів угод про розподіл продукції та договорів концесії для реалізації інвестиційних проектів в пріоритетних сферах економіки.
- ✓ Участь у підготовці угод між Україною та іншими державами про сприяння та взаємний захист інвестицій.
- ✓ Участь у розробці законодавства щодо запровадження принципів державно-приватного партнерства.
- ✓ Розроблення та впровадження заходів щодо вирішення проблемних питань вітчизняних та іноземних інвесторів, які виникають під час реалізації ними інвестиційних проектів в Україні.
- ✓ Проведення аналізу соціально-економічних наслідків функціонування спеціальних (вільних) економічних зон і територій пріоритетного розвитку та розробка механізмів мінімізації наслідків, спричинених скасуванням пільгового режиму оподаткування для суб'єктів підприємницької діяльності, які реалізували інвестиційні проекти на цих територіях.
- ✓ Надання організаційно-методичної допомоги міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади України, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним і міським державним адміністраціям та іншим формуванням у питаннях здійснення інвестиційної і інноваційної політики.

## **Основні функції**

### **Департаменту торговельно-економічного співробітництва з країнами СНД та Російською Федерацією**

✓ Забезпечення участі у розробленні та реалізації державної політики у сфері двостороннього торговельно-економічного співробітництва з Російською Федерацією, іншими країнами СНД та багатостороннього торговельно-економічного співробітництва України з державами-учасницями СНД, ГУАМ, ЄСР, ЄврАзЕС.

✓ Розробка пропозицій та реалізація заходів, спрямованих на вирішення проблемних питань двостороннього торговельно-економічного співробітництва України з Російською Федерацією та іншими країнами СНД.

✓ Координація діяльності центральних органів виконавчої влади при розробці і виконанні двосторонніх міжурядових угод економічного характеру, укладених Україною з країнами СНД та забезпечення участі у експертному опрацюванні проектів міждержавних та галузевих програм багатостороннього співробітництва в рамках СНД, ГУАМ, ЄСР та ЄврАзЕС.

✓ Організація роботи щодо розробки та підготовки до підписання двосторонніх угод з питань торговельно-економічного співробітництва з країнами СНД та координація їх виконання.

✓ Організація роботи двосторонніх урядових комісій та їх українських частин з питань економічного співробітництва України з країнами СНД в межах компетенції Міністерства.

✓ Координація роботи центральних органів виконавчої влади з розробки та реалізації довгострокових Програм економічного співробітництва України з Російською Федерацією, іншими країнами СНД.

✓ Забезпечення участі у розробленні та вдосконаленні механізмів державної політики у сфері зовнішньоекономічної діяльності в рамках СНД, ГУАМ, ЄСР та ЄврАзЕС.

✓ Забезпечення реалізації державної політики у сфері багатостороннього торговельно-економічного співробітництва України в рамках СНД, ГУАМ, ЄСР та ЄврАзЕС, а також подальшого його розвитку в рамках нових структурних утворень.

## **Основні функції**

### **Департаменту торговельно-економічного співробітництва**

✓ Забезпечення участі у розробленні та реалізації державної політики двостороннього співробітництва з країнами Європи, США, Канадою та країнами Центральної та Південної Америки, Китаєм, Японією та країнами Тихоокеанського регіону, Близького і Середнього Сходу, Африки.

✓ Координація діяльності центральних органів виконавчої влади при розробці і виконанні двосторонніх міжурядових угод економічного характеру, укладених Україною з

країнами Європи, США, Канадою та країнами Центральної і Південної Америки, країнами Тихоокеанського регіону, Близького і Середнього Сходу, Африки та забезпечення участі у експертному опрацюванні проєктів міждержавних та галузевих програм багатостороннього співробітництва.

✓ Забезпечення участі у розробленні та підготовці до підписання двосторонніх угод з питань торговельно-економічного співробітництва з країнами світу та координація їх виконання.

✓ Забезпечення підготовки інформаційно-аналітичних матеріалів та пропозицій щодо подальшого розвитку торговельно-економічного співробітництва з країнами регіонів світу в рамках структурних утворень, що входять до компетенції Департаменту, на засідання Кабінету Міністрів України, Комітетів Верховної Ради України, колегій Міністерства та робочих нарад.

✓ Забезпечення участі у розробці проєктів нормативних актів та інших матеріалів з питань створення та функціонування торговельно-економічних місій у складі закордонних дипломатичних установ України та забезпечення координації їх організаційної, методичної діяльності, включаючи здійснення контролю за виконанням доручень Міністерства, директивних та контролюючих органів, а також додержанням ними термінів та встановленого порядку звітності.

✓ Забезпечення подання в установленому порядку Кабінету Міністрів України пропозиції щодо затвердження щорічних планів участі українських підприємств та організацій у міжнародних виставках за кордоном з частковим фінансуванням витрат на їх проведення за рахунок коштів державного бюджету.

✓ Забезпечення участі, в межах компетенції Департаменту, у переговорах з представниками Посольств іноземних держав, акредитованих в Україні, іноземними делегаціями та міжнародних заходах з питань розвитку торговельно-економічного співробітництва.

✓ Забезпечення реєстрації іноземних представництв, отримання, аналіз та узагальнення інформації про їх діяльність. Надання їм допомоги згідно з чинними нормативними актами, що регулюють їх діяльність та відносини з центральними та місцевими органами виконавчої влади України.

✓ Забезпечення участі українських офіційних делегацій в роботі міжнародних економічних форумів, конференцій, семінарів, круглих столів, присвячених питанням двостороннього співробітництва України з країнами світу.

### **Основні функції**

#### **Департаменту технічного регулювання**

✓ Забезпечення виконання міжнародних зобов'язань України за міжнародними договорами України з питань міжнародної технічної допомоги.



✓ Координація діяльності бенефіціарів та реципієнтів програм та проектів міжнародної технічної допомоги (МТД), потенційних отримувачів ресурсів МТД з представниками урядів країн, міжнародних організацій щодо співробітництва в галузі МТД, залучення в Україну та ефективного використання міжнародної технічної допомоги.

✓ Участь у підготовці проектів міжнародних договорів з питань технічного співробітництва з окремими країнами та міжнародними організаціями.

✓ Здійснення функцій Бюро з координації міжнародної технічної допомоги, а також інших представницьких функцій, що витікають з міжнародних договорів України.

✓ Здійснення необхідних заходів щодо розвитку та супроводження роботи відповідної інфраструктури співробітництва в галузі міжнародної технічної допомоги.

✓ Розроблення пропозицій щодо формування і вдосконалення механізмів проведення єдиної державної політики у сфері технічного співробітництва з донорами – іноземними державами, урядами та уповноваженими урядом іноземної держави органами, іноземними муніципальними органами або міжнародними організаціями, що надають міжнародну технічну допомогу відповідно до міжнародних договорів України.

✓ Координація діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо розробки та реалізації єдиної державної політики, стратегії, пріоритетів, планів дій, стратегічних і щорічних програм в галузі міжнародної технічної допомоги між Україною та окремими країнами і міжнародними організаціями - донорами України, відповідно до пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку України.

✓ Експертна оцінка пропозицій та запитів щодо залучення, використання та надання міжнародної технічної допомоги, сприяння погодженню технічних завдань відповідно до узгоджених з донором процедур.

✓ Підготовка офіційних звернень до країн і міжнародних організацій – донорів щодо залучення та використання міжнародної технічної допомоги.

✓ Розвиток нових форм технічного співробітництва, в тому числі розробка правового та фінансового регулювання питань надання Україною технічної допомоги іншим державам.

✓ Координація здійснення заходів щодо розроблення та виконання програм та проектів міжнародної технічної допомоги, проведення їх державної реєстрації, моніторингу їх впровадження, контроль додержання умов виконання цих програм і проектів, методологічне забезпечення у цій сфері.

✓ Проведення акредитації іноземних організацій-виконавців програм і проектів міжнародної технічної допомоги в Україні, видання свідоцтв, інших документів, які підтверджують право на пільги, привілеї та імунітети, визначені законодавством і міжнародними договорами України, в тому числі податкові, митні та інші пільги щодо майна, яке надходить у рамках такого співробітництва.

**Основні функції**  
**Департаменту макроекономічної політики,**  
**стратегічного планування та прогнозування**

- ✓ Розроблення програмних та прогнозних документів економічного і соціального розвитку України, прогнозів економічного і соціального розвитку України, сценаріїв розвитку економіки.
- ✓ Удосконалення методології економічного аналізу та макроекономічного прогнозування.
- ✓ Здійснення аналізу та розробка прогнозу міжгалузевих пропорцій розвитку економіки.
- ✓ Підготовка стратегічних програмних документів та Державної програми економічного та соціального розвитку України.
- ✓ Аналіз впливу підготовлених та прийнятих нормативно-правових актів на економічний і соціальний розвиток країни.
- ✓ Проведення моніторингу виконання стратегічних програмних документів.
- ✓ Визначення індикаторів та моніторинг стану економічної безпеки. Розроблення заходів і механізмів детінізації економіки.
- ✓ Надання методичної підтримки структурним підрозділам Міністерства, іншим центральним органам виконавчої влади, органам державного управління, органам місцевого самоврядування України, підприємствам, установам та організаціям з питань, що належать до повноважень департаменту відповідно до покладених на них завдань.

**Основні функції**  
**Департаменту співробітництва з Європейським Союзом**

- ✓ Інформаційне, аналітичне та організаційне забезпечення діяльності (з питань здійснення координації економічного, секторального та соціального співробітництва між Україною та ЄС) заступника Голови української частини Ради з питань співробітництва між Україною та ЄС – Міністра економічного розвитку і торгівлі України.
- ✓ Інформаційне, аналітичне та організаційне забезпечення діяльності (з питань здійснення координації економічного, секторального та соціального співробітництва між Україною та ЄС) Голови та заступника Голови української частини Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС – відповідно Міністра та заступника Міністра економічного розвитку і торгівлі України.
- ✓ Інформаційне, аналітичне та організаційне забезпечення діяльності Національного координатора з питань технічної допомоги Європейського Союзу - Міністра економічного розвитку і торгівлі України.
- ✓ Виконання функцій секретаріатів, інформаційне, аналітичне та організаційне забезпечення діяльності українських частин Підкомітету № 1 “Торгівля та інвестиції”,

Підкомітету № 2 “Економічні та соціальні питання, фінанси та статистика”, Підкомітету № 3 “Політика у сфері підприємств, конкуренція, співробітництво в регуляторній сфері” Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС.

✓ Участь з боку Міністерства в роботі українських частин Підкомітету № 4 “Енергетика, транспорт, ядерна безпека та екологія”, Підкомітету № 5 „Митне та транскордонне співробітництво”, Підкомітету № 6 “Юстиція, свобода та безпека”, Підкомітету № 7 “Наука та технології, дослідження та розробки, освіта, культура, громадське здоров’я, інформаційне суспільство” Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС.

✓ Здійснення спільного з Європейською Комісією постійного моніторингу виконання Плану дій Україна – ЄС з питань економічного, секторального та соціального співробітництва.

✓ Координація діяльності органів виконавчої влади щодо забезпечення виконання Угоди про партнерство та співробітництво, Плану Дій Україна-ЄС з питань економічного, секторального та соціального співробітництва.

✓ Організація взаємодії органів виконавчої влади щодо вирішення проблемних питань у сфері торгівлі між Україною та ЄС.

✓ Координація діяльності органів виконавчої влади, пов’язаної із створенням економічних передумов укладання Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС.

✓ Участь у межах компетенції в розробці нової посиленої угоди між Україною та ЄС (на заміну УПС).

✓ Стратегічне планування співробітництва з Європейським Союзом на державному та регіональному рівнях в межах компетенції.

✓ Участь у експертному супроводженні євроінтеграційної складової програмних документів Уряду, інших цільових, галузевих програм усіх рівнів.

✓ Залучення міжнародного досвіду процесів європейської інтеграції, у тому числі на основі участі у відповідних дослідженнях.

✓ Забезпечення аналізу результатів та підготовка пропозицій щодо мінімізації негативних наслідків реалізації заходів з європейської інтеграції в Україні.

✓ Забезпечення методичної допомоги місцевим органами влади з питань європейської інтеграції.

✓ Участь у межах компетенції в інституційному забезпеченні процесу європейської інтеграції.

✓ Участь у межах компетенції в інформуванні громадськості з питань європейської інтеграції.

✓ Здійснення у межах компетенції аналізу відповідності спрямування ресурсів фінансової та технічної допомоги з боку ЄС, зокрема, в рамках Європейського інструменту сусідства та партнерства, програми технічної допомоги ЄС (Tasice), проектів

Європейського інвестиційного банку, положенням Плану дій Україна – ЄС та інших двосторонніх стратегічних документів між Україною та ЄС.

✓ Здійснення функцій Національного координаційного бюро програм та інструментів допомоги Європейського Союзу.

✓ Координація діяльності, пов'язаної із підготовкою проектів міжнародних договорів щодо співробітництва з ЄС у сфері технічної допомоги, інших стратегічних документів у сфері технічної допомоги Європейського Союзу.

✓ Здійснення заходів щодо удосконалення механізму взаємодії державних органів та органів місцевого самоврядування України з інституціями Європейського Союзу у сфері запровадження нових форм і програм допомоги ЄС Україні.

✓ Забезпечення координації заходів, спрямованих на підготовку пропозицій України до щорічних програм дій, аналіз їх відповідності положенням Плану дій Україна – Європейський Союз та іншим стратегічним документам між Україною та Європейським Союзом, опрацювання угод про фінансування щорічних програм дій із відповідними інституціями Європейського Союзу.

✓ Забезпечення представництва в керівних, консультативних та дорадчих органах, що утворюються з метою впровадження програм та проектів технічної допомоги Європейського Союзу, програм сусідства „Україна-Польща-Білорусь”, „Україна-Угорщина-Словаччина”, „Україна-Румунія”, CADSES в рамках Європейської політики сусідства, а також інших програм та проектів, що впроваджуються із поєднанням інструментів допомоги ЄС Україні та інструментів структурних фондів ЄС.

✓ Забезпечення методичної допомоги у підготовці проектних пропозицій для залучення технічної допомоги ЄС.

✓ Забезпечення виконання функцій, пов'язаних із проведенням державної реєстрації проектів технічної допомоги ЄС, акредитацією виконавців (юридичних осіб-нерезидентів) проектів технічної допомоги ЄС, підтвердженням митних, податкових пільг та імунітетів, згідно міжнародних договорів України та ЄС у сфері технічної допомоги.

✓ Здійснення поточного моніторингу та аналізу реалізації проектів технічної допомоги ЄС.

✓ Здійснення обміну інформацією з департаментом координації міжнародної технічної допомоги з питань технічної допомоги Європейського Союзу.

✓ Розроблення проектів нормативно-правових актів з питань співробітництва України з Європейським Союзом, а також проведення експертизи проектів таких актів.

### **Основні функції**

**Департаменту співробітництва з СОТ та з питань торговельного захисту**

✓ Забезпечення здійснення заходів, спрямованих на міжвідомчу координацію з питань підготовки до участі України у засіданнях Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до СОТ.

✓ Забезпечення проведення двосторонніх та багатосторонніх переговорів з делегаціями держав – членів зазначеної Робочої групи про доступ до ринків товарів і послуг.

✓ Здійснення заходів щодо координації діяльності центральних органів виконавчої влади, спрямованої на приведення законодавства України у відповідність з нормами та принципами системи угод СОТ, у встановленому порядку проведення експертизи проектів нормативно-правових актів на відповідність нормам і принципам системи угод СОТ.

✓ Забезпечення в межах своїх повноважень представництва України в СОТ.

✓ Організаційне, експертно-аналітичне та інше забезпечення виконання завдань Міністерства з питань, що належать до компетенції Департаменту, зокрема щодо процесу вступу України до СОТ та співробітництва з цією організацією та іншими міжнародними організаціями і багатосторонніми угодами.

✓ Координація діяльності Центру обробки запитів країн–членів СОТ і Секретаріату СОТ (далі ЦОЗ) та його взаємодії з ЦОВВ з метою забезпечення підготовки відповідей на запити країн–членів СОТ та інформаційно-аналітичних та довідкових матеріалів, пов'язаних із діяльністю ЦОЗ.

✓ Забезпечення участі у експертному опрацюванні проектів багатосторонніх документів, угод та міждержавних та галузевих програм багатостороннього співробітництва.

## **Основні функції**

### **Департаменту забезпечення роботи Міністра (патронатна служба)**

✓ Сприяння реалізації політичних цілей Міністра, забезпечення інформацією, необхідною йому для ефективного виконання покладених на нього завдань та повноважень.

✓ Створення належних умов для прийняття ним ефективних державних рішень.

✓ Підготовка необхідних матеріалів та документів для Міністра, облік, опрацювання, аналіз кореспонденції, що надходить на його ім'я, підготовка відповідних проектів доручень тощо.

✓ Розробка проектів окремих доручень Міністра, протокольних рішень тощо, здійснення контролю за їх виконанням та інформування Міністра.

✓ Надання окремих фахових консультацій, а також роз'яснень з питань діяльності Міністра або Міністерства за його дорученням. взаємодія з підрозділами апарату, органами державної влади, органами місцевого самоврядування у розв'язанні питань, що виникають під час опрацювання доручень Міністра.

✓ Здійснення організаційної роботи щодо забезпечення діяльності Міністра, як керівника Міністерства.

✓ Організація зустрічей Міністра з громадськістю, представниками засобів масової інформації, посадовими особами інших органів, прийому відвідувачів та іноземних делегацій.

## **Основні функції**

### **Департаменту регіональної політики**

✓ Здійснення методичного забезпечення робіт з розроблення та виконання державних цільових програм з питань, що належать до компетенції Міністерства економічного розвитку і торгівлі.

✓ Забезпечення розгляду та погодження проектів концепцій державних цільових програм та проектів державних цільових програм.

✓ Здійснення разом з державними замовниками за участю центральних органів виконавчої влади з питань фінансів, освіти і науки (щодо наукових та науково-технічних програм), облдержадміністраціями та структурними підрозділами Міністерства аналізу проектів програм з метою збалансування необхідних для їх виконання ресурсів.

✓ Підготовка до включення за поданням державних замовників заходів, завдань і показників затверджених державних цільових програм до відповідних розділів проекту Державної програми економічного та соціального розвитку України на відповідний рік та формування у складі цього проекту переліку державних цільових програм з визначенням усіх джерел їх фінансування.

✓ Забезпечення розгляду та погодження пропозицій державних замовників щодо внесення змін до програм.

✓ Здійснення щороку разом з державними замовниками, центральними органами виконавчої влади з питань фінансів, з питань праці та соціальної політики, з питань освіти і науки (щодо наукових та науково-технічних програм), облдержадміністраціями та департаментами Міністерства аналізу стану виконання державних цільових програм та підготовка пропозиції Уряду щодо подальшого виконання програм або їх припинення.

✓ Підготовка, на підставі отриманого заключного звіту, разом із центральними органами виконавчої влади з питань фінансів, з питань праці та соціальної політики, з питань освіти і науки (щодо наукових та науково-технічних програм), облдержадміністраціями та департаментами Міністерства, та направлення державному замовнику узагальненого висновку про кінцеві результати виконання програми.

✓ Здійснення обліку державних цільових програм та надання відповідної інформації центральному органу виконавчої влади з питань фінансів та державним замовникам.

✓ Участь у розробці механізмів реалізації державної наукової та науково-технічної політики.

✓ Координація планування та фінансування наукових та науково-технічних робіт за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки.

✓ Формування державного замовлення на розроблення новітніх технологій у сфері науки і техніки та забезпечення розвитку матеріально-технічної бази науки на відповідний рік.

✓ Участь у розробці механізмів реалізації державної політики капітальних вкладень.

✓ Координація планування обсягів капітальних вкладень по головних розпорядниках коштів Державного бюджету України та здійснення контролю за їх ефективним використанням.

✓ Удосконалення нормативно-правової бази з питань програмно-цільового методу управління.

✓ Підготовка та проведення на підставі відповідних рішень Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі у встановленому порядку антидемпінгових, антисубсидійних та спеціальних розслідувань в частині встановлення наявності демпінгового, субсидованого або масованого імпорту в Україну з інших країн, митних союзів або економічних угруповань та нанесення таким імпортом істотної або значної шкоди національним товаровиробникам, чи можливість нанесення таким імпортом істотної або значної шкоди національним товаровиробникам, чи встановлення наявності істотного перешкоджання створенню чи розширенню національним товаровиробником виробництва.

✓ Виконання заходів, передбачених Програмою діяльності Уряду України щодо пріоритетних напрямків захисту національних інтересів та інтересів національних товаровиробників в антидемпінгових, спеціальних та антисубсидійних розслідуваннях щодо імпорту в Україну. скасування невиправданих обмежень у зовнішньоекономічній діяльності, захисту національних інтересів та інтересів національних товаровиробників в антидемпінгових, спеціальних та антисубсидійних розслідуваннях, що проводяться проти української продукції.

✓ Виявлення фактів застосування або загрози застосування компетентними органами іноземних держав, економічними угрупованнями або митними союзами до товарів походженням з України антидемпінгових, спеціальних та компенсаційних заходів.

✓ Запобігання застосуванню антидемпінгових, спеціальних та компенсаційних заходів щодо імпорту українських товарів на зовнішніх ринках.

✓ Захист інтересів національних товаровиробників в антидемпінгових, спеціальних та антисубсидійних розслідуваннях, які порушуються компетентними органами іноземних країн щодо українських товарів.

✓ Забезпечення проведення двосторонніх та багатосторонніх переговорів з компетентними органами іноземних країн з питань захисту інтересів вітчизняних виробників на зовнішніх ринках у разі існування загрози запровадження обмежувальних

заходів щодо імпорту товарів походженням з України та з метою забезпечення доступу українських товарів на зовнішні ринки.

✓ Забезпечення розробки, укладання та супроводження дії міжнародних договорів України, які забезпечують доступ українських товарів на зовнішні ринки.

✓ Вивчення практики застосування іноземними країнами заходів захисту національних товаровиробників на внутрішньому та зовнішніх ринках, розробка і внесення на розгляд керівництва Міністерства пропозицій щодо вдосконалення або прийняття нових законодавчих і нормативно-правових актів з питань зовнішньоекономічної політики України.

✓ Розробка міжнародних договорів України (угод, меморандумів та ін.), які регулюють питання проведення антидемпінгових, спеціальних, антисубсидійних розслідувань та застосування відповідних заходів.

✓ Консультування, відповідно до компетенції, органів виконавчої влади та суб'єктів господарської діяльності у сфері захисту інтересів України в рамках антидемпінгових, антисубсидійних та спеціальних розслідувань.

✓ Здійснення моніторингу внутрішнього ринку України з метою запровадження механізмів захисту інтересів національних товаровиробників від недобросовісної конкуренції.

✓ Доведення до відома представників вітчизняної промисловості вимог антидемпінгового законодавства з метою захисту власних інтересів на внутрішньому ринку України.

✓ Проведення семінарів та нарад з представниками національних асоціацій виробників з метою їх інформування про перебіг подій та налагодження співпраці з ними в галузі антидемпінгових, антисубсидійних та спеціальних розслідувань й захисту внутрішнього ринку.

✓ Проведення аналізу ефективності застосованих на підставі рішень Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів, здійснення їх перегляду та лібералізації, зокрема в частині встановлення наявності та величини істотної або значної шкоди, що заподіяна чи може бути заподіяна національним товаровиробникам, чи встановлення наявності істотного перешкоджання створенню або розширенню національними товаровиробниками виробництва.

✓ Забезпечення у межах своїх повноважень захисту економічних прав і законних інтересів України, суб'єктів її зовнішньоекономічної діяльності.

✓ Участь у кадровому забезпеченні торговельно-економічних місій у складі закордонних дипломатичних установ України, а також координація їх діяльності з питань, віднесених до повноважень департаменту.

## **Основні функції**



## Департаменту розвитку торгівлі

✓ Створення сприятливих економічних умов для функціонування суб'єктів господарювання всіх форм власності, що здійснюють діяльність на ринках продукції і послуг базових галузей промисловості, паливно-енергетичного, транспортно-дорожнього і агропромислового комплексів та сфери зв'язку, розвитку ринкових відносин, конкурентного середовища.

✓ Розроблення напрямів державної економічної політики у сфері економічної конкуренції та обмеження монополізму, сприяння розвитку конкурентних відносин.

✓ Аналіз разом з іншими органами виконавчої влади стану і тенденцій економічного розвитку базових галузей промисловості, паливно-енергетичного, транспортно-дорожнього і агропромислового комплексів, сфери зв'язку та розробка пропозицій щодо формування і реалізації державної економічної політики та структурної реформи у цих секторах економіки.

✓ Моніторинг стану споживчого ринку, ринку послуг та розробка разом з відповідними центральними і місцевими органами виконавчої влади пропозицій щодо їх розвитку.

✓ Дослідження індикаторів енергетичної та продовольчої безпеки.

✓ Здійснення методологічного забезпечення розроблення балансів попиту і пропозицій за основними видами паливно-енергетичних ресурсів, промислової продукції та продовольства.

✓ Підготовка аналітичних матеріалів з питань економічного розвитку окремих ринків та секторів економіки.

✓ Розроблення пропозицій щодо диверсифікації постачання енергоресурсів.

✓ Організація діяльності Аукціонного комітету з продажу нафти, газового конденсату, скрапленого газу та вугілля, а також роботи експертно-аналітичної групи з опрацювання пропозицій та заходів щодо забезпечення умов стабільного функціонування ринку нафти і нафтопродуктів.

✓ Забезпечення в межах своїх повноважень захисту економічних прав і законних інтересів України, вітчизняних та іноземних суб'єктів господарювання.

✓ Формування основ державної цінової політики та її реалізації, підготовка пропозицій з удосконалення порядку цінового регулювання.

✓ Здійснення в межах своїх повноважень державного регулювання цін (тарифів) на продукцію і послуги

✓ Природних і штучних монополій та прогнозу індексів цін виробників промислової продукції.

✓ Прийняття разом з Антимонопольним комітетом України рішення щодо запровадження та скасування державного регулювання цін на продукцію монопольних утворень на загальнодержавних ринках.

- ✓ Участь в межах своїх повноважень у здійсненні контролю за додержанням порядку формування, встановлення та застосування цін (тарифів).
- ✓ Забезпечення підготовки проектів рішення Кабінету Міністрів України щодо надання дозволу на узгоджені дії та концентрацію суб'єктів господарювання.
- ✓ Участь у складанні та веденні переліків підприємств, що займають монопольне становище на загальнодержавному ринку.
- ✓ Складання та ведення переліку підприємств-монополістів, щодо яких запроваджується регулювання фондів заробітної плати.
- ✓ Участь в межах своїх повноважень у забезпеченні державної економічної політики щодо інтеграції України у світову економіку.
- ✓ Участь у формуванні державної політики економічного і соціального розвитку України, розробленні механізмів її реалізації, прогнозів економічного і соціального розвитку на середньо- та короткостроковий періоди та відповідних програмних документів.
- ✓ Участь в межах своїх повноважень у підготовці пропозицій до проекту Програми діяльності Кабінету Міністрів України та заходів щодо її реалізації, а також програм розвитку окремих галузей економіки.
- ✓ Підготовка пропозицій щодо вдосконалення законодавства з питань, що належать до компетенції департаменту.
- ✓ Проведення інформаційної та консультативної роботи з питань, що належать до компетенції департаменту.

## **Основні функції**

### **Департаменту документального забезпечення**

- ✓ Розроблення пропозицій щодо гармонізації державної економічної та соціальної політики, оцінка соціальних наслідків державної економічної політики, економічних наслідків державної соціальної політики. аналіз динаміки та складання прогнозів показників оплати праці та демографічного розвитку України.
- ✓ Розроблення правових та інституційних засад, а також організаційно-економічних механізмів для ефективного використання пенсійних коштів, їх захисту від ризиків втрати та запобігання знеціненню. здійснення економічного аналізу пенсійної реформи та системи соціального страхування, прогнозування інвестиційного потенціалу пенсійних фондів, їх впливу на економіку країни, розробка пропозицій щодо стимулювання інвестування коштів пенсійних фондів на розвиток економіки.
- ✓ Розроблення пропозицій щодо: проведення економічної політики у сферах освіти, охорони здоров'я, культури і мистецтв, засобів масової інформації, фізичної культури та спорту, туризму на основі аналізу стану і тенденцій їх розвитку.

✓ Розроблення пропозицій до проектів прогнозних та програмних документів на довго-, середньо- та короткостроковий період з питань розвитку гуманітарної сфери.

✓ Координація робіт з вирішення соціально-економічних проблем сталого розвитку економіки. участь в опрацюванні екологічної складової сталого розвитку. розробка разом з центральними та місцевими органами виконавчої влади прогнозів у сферах охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів. розроблення пропозицій стосовно формування державної політики щодо запровадження рентних відносин у сфері використання природних ресурсів.

Наступним органом, що регулює здійснення зовнішньоекономічної діяльності є **Національний банк України**. До його функцій відносяться:

- реалізація валютної політики держави;
- регулювання курсу національної валюти України;
- представлення інтересів держави у відносинах з центральними банками інших держав, міжнародними банками та іншими фінансово-кредитними установами та укладання міжбанківських угод.

До функцій **Державної митної служби України** входять затвердження актів з питань митної політики України, а також здійснення митного контролю на території нашої держави.

Функції **Антимонопольного комітету України** полягають у здійсненні контролю за дотриманням антимонопольного законодавства суб'єктами ЗЕД.

**Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі**, як орган регулювання ЗЕД, забезпечує здійснення оперативного регулювання ЗЕД в Україні відповідно до чинного законодавства та заходів нетарифного регулювання (ліцензування, квотування та реєстрація окремих видів контрактів).

В регулюванні ЗЕД, в розробці та реалізації зовнішньоекономічної політики в країнах світу приймають участь й інші міністерства і державні структури, наприклад, Міністерство фінансів, Міністерство аграрної політики и продовольства України, Міністерство оборони (якщо країна приймає участь в експортно-імпортних поставках зброї), структури митниці тощо.

Розвитку й регулюванню зовнішньоекономічної діяльності сприяють різні недержавні і напівдержавні організації. Це **торгово-промислові палати, союзи підприємців, об'єднання експортерів, імпортерів, інвестиційні фонди** тощо.

В кожній державі функціонують ті чи інші органи місцевого (регіонального) управління ЗЕД. В сучасних умовах хід економічної реформи в Україні характеризується тим, що центр тяжіння переноситься на місця, тобто в регіони. Все більше розширюються права регіонів у вирішенні соціально-економічних проблем, враховуючи зовнішню сферу. На регіональному рівні, так як і на державному, відбувається становлення системи управління взагалі і зовнішньоекономічної діяльності зокрема. До **органів місцевого управління ЗЕД** в Україні відносяться:

місцеві Ради народних депутатів України, їх виконавчі та розпорядчі органи.

територіальні підрозділи (відділення) органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України.

Компетенція місцевих Рад, їх виконавчих і розпорядчих органів визначається Законом України "Про зовнішньоекономічну діяльність", "Про місцеві Ради народних депутатів України і місцеве самоуправління" та ін. Нормативні акти місцевих Рад народних депутатів України і підпорядкованих їм виконавчих та розпорядчих органів відносно регулювання ЗЕД приймаються тільки в рамках, передбачених відповідними законами.

На сьогодні, основним органом управління ЗЕД в Україні на місцевому рівні є **Управління зовнішніх відносин і зовнішньоекономічної діяльності** обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації. Подібне Управління в регіонах є органом державної виконавчої влади. Воно створюється в складі обласної (міської) державної адміністрації з метою виконання її повноважень в сфері міжнародних відносин і співробітництва, зовнішньоекономічних зв'язків та іноземної інвестиційної діяльності. Управління підпорядковане обласній (міській в Києві та Севастополі) державній адміністрації, Міністерству економічного розвитку і торгівлі, Міністерству закордонних справ України і обласній Раді народних депутатів в межах делегованих повноважень.

Основними завданнями даного Управління є наступні:

формування і реалізація на обласному (міському) рівні єдиної державної політики в сфері міжнародних відносин і співробітництва, зовнішньоекономічних зв'язків та іноземної інвестиційної діяльності;

сприяння розвитку міжнародного співробітництва в галузі економіки, захисту прав людини, боротьбі з тероризмом, економічній безпеці, охороні здоров'я, розвитку науки, освіти, культури, туризму, фізкультури і спорту;

участь в підготовці угод з іноземними партнерами при співпраці в межах компетенції, визначеної законом;

сприяння активізації зовнішньоекономічної діяльності підприємств і організацій, розташованих на території області (міста), незалежно від форм власності;

сприяння розвитку експортного потенціалу області (міста) ;

сприяння створенню належних умов для організації прикордонної і прибережної торгівлі;

сприяння діяльності місцевих органів і прикордонних служб для їх належного функціонування;

внесення в установленому порядку пропозицій до відповідних органів щодо залучення іноземних інвестицій для розвитку економічного потенціалу області (міста).

Управління, у відповідності до покладених на нього завдань, виконує цілий ряд конкретних функцій, спрямованих на активізацію та підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності в області (місті) і більш повне її використання для соціально-економічного розвитку регіону і країни в цілому.

Таким чином, до основних завдань державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності слід віднести:

захист економічних інтересів України та законних інтересів суб'єктів ЗЕД.

забезпечення сприятливих умов для інтеграції економіки України до світової економічної сфери та системи міжнародного поділу праці.

створення рівних можливостей для суб'єктів ЗЕД в розвитку підприємницької діяльності (незалежно від форм власності) та здійснення інвестиційної діяльності.

заохочення конкуренції з метою створення якісної продукції та ліквідацію монополізму у сфері зовнішньоекономічної діяльності.



### **Питання для самоперевірки**

1. Що передбачає система державного регулювання ЗЕД?
2. Охарактеризуйте функції органів державного регулювання ЗЕД.
3. Неурядові органи та їх роль в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності.
4. Місцеві органи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

### **Матеріали практичних занять**

1. Етапи розвитку зовнішньоекономічної політики в Україні.
2. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: суть, принципи та інструменти.
3. Функції органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
4. Недержавні організаційні структури та їх роль в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності.

### **Питання для самостійного опрацювання**

1. Систематизація методів регулювання ЗЕД.
2. Суб'єкти та об'єкти регулювання.
3. Функції державних органів регулювання ЗЕД.
4. Роль СОТ в регулюванні зовнішньої торгівлі країн членів організації.
5. Галузеві економічні організації в інституційній системі регулювання зовнішньої торгівлі.



## Тести

*Із відповідей, запропонованих до кожного пункту наведеного тесту, прохання обрати єдину правильну відповідь.*

### **1. Зовнішньоекономічна діяльність - це:**

- a) діяльність українських і іноземних суб'єктів господарювання тільки за кордоном України;
- б) діяльність українських суб'єктів господарювання тільки за кордоном України;
- в) діяльність українських і іноземних суб'єктів господарювання за кордоном і на території України;
- г) діяльність українських суб'єктів господарювання за кордоном і на території України.

### **2. Україна є повноправним членом міжнародних організацій:**

- a) Всесвітня торгівельна організація;
- б) ОПЕК;
- в) Європейський Союз;
- г) Європейський банк реконструкції і розвитку;

### **3. Міжнародні договори:**

- a) автоматично є складовою частиною національного законодавства України незалежно від участі України в них;
- б) є складовою частиною національного законодавства України, якщо вони належним чином ратифіковані;
- в) за будь - яких обставин не вважаються складовою частиною національного законодавства України;
- г) є складовою частиною національного законодавства України, якщо вони суперечать Конституції України, але не суперечать чинному законодавству України.

### **4. Національне регулювання зовнішньоекономічної діяльності базується на:**

- a) нормативно - правовій базі;
- б) адміністративних рішеннях;
- в) міжнародних угодах;
- г) відповіді а), б), в) вірні.

### **5. Регулювання ЗЕД в Україні здійснюється з метою:**

- a) забезпечення збалансованості економіки і рівноваги внутрішнього ринку країни;
- б) стимулювання прогресивних ринкових структурних змін в економіці;
- в) створення сприятливих умов для входження економіки України в систему міжнародного розподілу праці;
- г) відповіді а), б), в) вірні.